Coord. **Antonio SANDU**

Roxana–Mihaela IVAN, Alexandra CHIRIMBUȚĂ,
Alexandra CONSTANTIN, Patricia BONEA, Diana CÎRCU,
Corina Maria AVRAM, Vlad AIRINEI, Mihaela BOTEZATU,
Bianca-Lucia CEBUREAC, Marius-Florian DAN,
Nicoleta-Ştefănica ACSINTE, Andrei-Gabriel APACHIŢEI, Laura BALTAG,
Maria-Larisa BERENŢAN, Cristina-Liliana BONDAR

SEMINARII DE SOCIOLOGIE JURIDICĂ. MICROCERCETĂRI

COLECȚIA
EDUCAȚIE
MULTI-
DIMENSIONALĂ

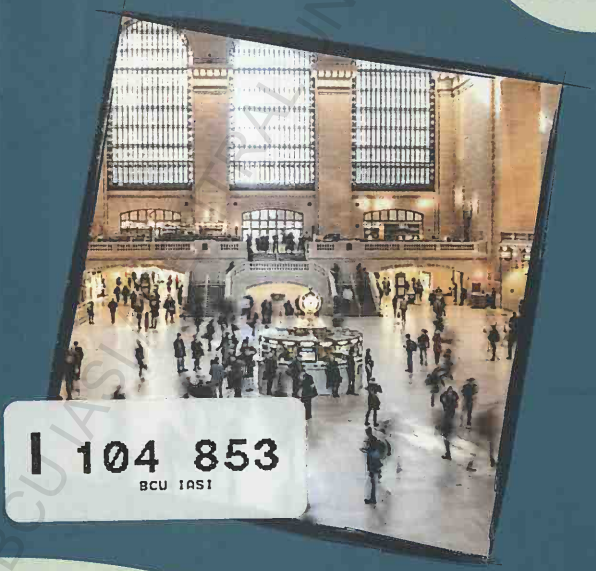

I 104 853
BCU IASI

LUMEN
în elita editurilor românești

BCU IASI UNIVERSITY LIBRARY

104 853
BCU IASI

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

811420

31

Antonio SANDU (Coord.)

Roxana –Mihaela IVAN, Alexandra CHIRIMBUȚĂ,
Alexandra CONSTANTIN, Patricia BONEA,
Diana CÎRCU, Corina Maria AVRAM, Vlad AIRINEI,
Mihaela BOTEZATU, Bianca-Lucia CEBUREAC,
Marius-Florian DAN, Nicoleta-Ștefănica ACSINTE,
Andrei-Gabriel APACHIȚEI, Laura BALTAG,
Maria-Larisa BERENȚAN, Cristina-Liliana BONDAR

Seminarii de sociologie juridică. Microcercetări

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

0 000010 87722 BCU IAȘI

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ "M. EMINESCU" IAȘI
30. MAI. 2019
ALE

Lumen
2015

SEMINARII DE SOCIOLOGIE JURIDICĂ.
MICROCERCETĂRI
Antonio SANDU (Coord.)

Copyright Editura Lumen, 2015
Iaşi, Ţepeş Vodă, nr. 2

Editura Lumen este acreditată CNCS

edituralumen@gmail.com
prlumen@gmail.com

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT
Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părţi din prezentul volum prin fotocopiere, scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Seminarii de sociologie juridică : microcercetări /

coord.: Antonio Sandu. - Iaşi : Lumen, 2015
ISBN 978-973-166-405-7

I. Sandu, Antonio (coord.)

316.334.4

BCU IS CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Antonio SANDU (Coord.)

SEMINARII DE SOCIOLOGIE JURIDICĂ. MICROCERCETĂRI

Lumen
2015

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Prefață

La prima vedere pare o întreprindere riscantă, aceea de a face publice lucrările realizate de studenți –inclusiv de la nivelul de licență- tocmai datorită lipsei de experiență a acestora în elaborarea materialelor științifice, seria de volume propuse de Domnul profesor universitar doctor Antonio Sandu, din care alături de volumul de față fac parte volumele *Seminarii apreciative* și *Seminarii de sociologie și etică,* apărute la Editura Lumen în Iași, dovedește că o asemenea inițiativă poate fi utilă în implementarea învățării prin cercetare în cadrul activității de seminar, inclusiv pentru ciclul de licență. Volumul *Seminarii de sociologie. Microcercetări,* coordonat de Domnul profesor, reprezintă materializarea ineditei abordări a metodelor de seminarizare bazate pe învățarea prin cercetare la disciplinele pe care le susține în cadrul Facultății de Științe Economice și Administrație Publică: elaborarea de către studenți a unor microcercetări în domeniul studiat, urmată de publicarea acestora, în scopul

BCU "I.C. BRĂTIANU" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

de a constitui modele practice pentru generaţiile viitoare de studenţi care vor parcurge respectiva disciplină. Clasicul caiet de seminar este înlocuit de un volum care reuneşte rezultatele colegilor în promoţiile anterioare, alături de substanţiale comentarii ale profesorului îndrumător. Cititorii descoperă astfel, în paginile cărţii, modele de reflecţie şi de problematizare a temelor de seminar, care nu se impun a fi memorate şi eventual replicate, ci utilizate ca puncte de plecare în propriul demers de învăţare prin cercetare. Lucrările colegilor din promoţiile anterioare sunt tot atâtea oportunităţi de abordare critică a domeniului –în sensul reflecţiei asupra metodologiei de cercetare- cât mai ales apreciativă –aşa cum şi coordonatorul volumului o face, identificăm în principal punctele tari, realizările fiecăruia dintre *tinerii cercetători* în devenire, meritele lucrărilor prezentate şi dimensiunea inovativă implicată de respectiva microcercetare. Sugestiile oferite de coordonatorul volumului, în calitate de îndrumător al microcercetărilor respective, se împletesc cu prezentarea opiniilor personale ale acestuia, uneori polemice faţă de cele exprimate

de autorii microcercetărilor. Polemica nu vine să diminueze în ochii cititorilor meritele fiecăruia dintre articolele prezentate, ci dimpotrivă, să îi familiarizeze cu dialogul de opinii ca unul între elementele esențiale ale *procesului* de construcție *a cunoașterii.*

Metoda propusă are, printre altele, meritul de a motiva studenții să depună eforturi susținute în realizarea sarcinilor de cercetare, care sunt în același timp sarcini de învățare în cadrul seminarului. Aprecierea și recunoașterea meritelor studenților creează încrederea că abordarea științifică și inovativă a unui domeniu este nu doar posibilă, ci chiar purtătoare de rezultate notabile, și aducătoare de satisfacție. Exemplul colegilor în generațiile anterioare, este motivant pentru cititorii volumului, implicați în parcurgerea respectivei discipline, sau a uneia apropiate, exemplificând concret că performanța academică este posibilă și că se realizează prin implicare alături de o îndrumare *competentă* și consecventă.

Activitatea de cercetare-învățare care a dus la realizarea volumului a pornit de la studiul metodologiei specifice în domeniu, și de la

alegerea unor teme de interes pentru studenţi, pe care aceştia să le poată aborda practic. Implementarea obiectivelor de cercetare se realizează prin cercetarea colaborativă, fiecare dintre studenţi fiind invitat să contribuie cu idei şi opinii, nu doar la activitatea de cercetare a propriului grup, dar şi la cea desfăşurată în celelalte grupuri. În cadrul fiecărui seminar se oferă un spaţiu amplu discuţiilor referitoare la stadiul realizării microcercetării, la dificultăţile întâmpinate, la sinteza bibliografiei consultate, la dezbaterea ideilor şi opiniilor participanţilor la microcercetări.

Rezultatele microcercetărilor prezentate au valoare ştiinţifică, tocmai pentru că metodologia sociologică aplicată a permis identificarea modului în care anumite fenomene sociale –de altel de interes în domeniul respectiv, se particularizează specificului spaţiului social sucevean. Ne-a atras atenţia studiul intitulat *Aşteptările studenţilor la drept cu privire la piaţa muncii*, care priveşte tocmai aşteptările propriilor colegi cu privire la viitoarea lor inserţie socio-profesională, dar indirect fiind evidenţiate aşteptările referitoare la facultatea în care

studiază, şi în general la Universitatea noastră. Aşa cum aprecia şi coordonatorul lucrării, rezultatele publicate în articolele prezentate în volum, contribuie la dezvoltarea câmpului cunoaşterii sociale, tocmai prin accentuarea particularităţilor unui fenomen social într-un spaţiu social particular, cel sucevean, ceea ce face ca realizarea studenţilor de la specializarea drept a FSEAP în cadrul Universităţii noastre să fie cu atât mai meritorii!

Felicit studenţii implicaţi în acest demers, pentru curajul lor, pentru implicarea în cercetare şi nu în ultimul rând pentru rezultatul deosebit obţinut!

Prof. Univ. Dr. Ing. **Valentin POPA**

Rector al Universităţii Ştefan cel Mare din Suceava

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Dacă pentru profesorul Antonio Sandu culegerea de "microcercetări" este o frumoasă "recidivă", pentru studenții primului an de studii de la Drept ea reprezintă memorabilul debut în activitatea de cercetare sociologică și, în același timp, un util exercițiu de "socializare juridică".

Conceput ca un dialog între discipoli și maestru din perspectivă apreciativă volumul este centrat pe analiza unor teme extrem de actuale și provocatoare, cu proporții de fenomen: copiii străzii, absorbția absolvenților de studii juridice pe piața muncii și violența fizică și verbală în școală.

Pentru fiecare dintre acestea, construcția metodologică a cercetării studenților include stabilirea scopului și obiectivelor, formularea ipotezelor cercetării întreprinse și descrierea activităților derulate (identificarea instrumentelor de evaluare, elaborarea chestionarelor, realizarea interviurilor, realizarea bazelor de date și analiza statistică a datelor).

Analiza apreciativă a temelor, realizată de profesorul Antonio Sandu, contribuie la

clarificarea unora dintre aspectele analizate. Ca tehnică a virtuții, fundamentată pe semnificația morală a modelelor sociale și pe construcția unei viziuni asupra viitorului, analiza apreciativă accentuează importanța capitalul intelectual în societatea bazată pe cunoaștere.

Roxana Mihaela Ivan, Alexandra Chirimbuță, Alexandra Constantin, Patricia Bonea și Diana Cîrcu oferă (confirmând punctul de vedere obiectivist împărtășit de literatura de specialitate) câteva răspunsuri privind cauzele fenomenului "copii străzii": factorul politic conjunctural (generat de politica pronatalistă), vidul legislativ în domeniu și lipsa unor politici corespunzătoare pentru combatarea sărăciei și de asigurare a spațiului de locuit. Această enumerare este completată cu propriile lor percepții legate de disfuncțiile existente la nivelul familiei.

Analiza apreciativă a profesorului Antonio Sandu pune în lumină distincția dintre cauzele ce determină un fenomen social și cauzele percepute ale fenomenului. Identificând elemente specifice paradigmei epistemiologice social-construcționiste, autorul califică "copii

BCU IAȘI CENTRALĂ UNIVERSITY LIBRARY

străzii" ca fenomen comunicațional și îl încadrează într-o "paradigmă a deficienței". Din acest punct de vedere, fenomenul este rezultatul procesului de construcție socială a realităților lumii sociale alternative, cu rădăcini în procesele comunicaționale despre copii și în modul de raportare al societății la lumile alternative. Imposibilitatea delimitării impactului cauzelor sociale și a celor economice în crearea fenomenului "copii străzii" conduce spre identificarea unor cauze de natură preponderent economice, sau preponderent sociale, ori educaționale sau parentale ceea ce, desigur, impune regândirea politicilor publice în acest domeniu.

Un studiu interesant, privind așteptările absolvenților facultăților de drept față de piața muncii, este realizat de Corina Maria Avram, Vlad Airinei, Mihaela Botezat, Bianca Lucia Cebureac și Marius Florin Dan care identifică o serie de probleme specifice sistemului educațional românesc, cu care însă se confruntă majoritatea statelor europene: nevoia readaptării curriculei universitare la cerințele pieței muncii, mai buna corelare a aspectelor teoretice cu cele

practice în timpul studiilor, îmbunătățirea modului de selecție a candidaților pentru studii juridice precum și a informării corespunzătoare asupra mediului profesional ales. Acestea sunt confirmate de profesorul coordonator care include alături de disfuncțiile semnalate, lipsa motivației pentru performanță a studenților și persistența unei viziuni asistențiale asupra pieței muncii.

"Violența fizică și verbală" în școlile gimnaziale din mediul rural este tema cercetării întreprinse de Nicoleta-Ștefănica Acsinte, Andrei-Gabriel Apachiței, Laura Baltag, Maria-Larisa Berențan și Cristina-Liliana Bondar. Pornind de la ipoteza tarelor educaționale din copilărie (necorectate în adolescență) și a unor tare de caracter, autorii ne prezintă concluzii îngrijorătoare privind plasarea României pe locul doi (din 37 de țări) în privința violenței școlare.

Practic, fiecare studiu din cartea "Seminarii de sociologie juridică. Microcercetări" poate constitui o excelentă sursă de documentare și poate contribui la formularea unor măsuri specifice pentru diminuarea fenomenelor analizate.

BCU IAȘI / CENTRALA UNIVERSITARĂ

Familiarizarea studenților cu metodele, tehnicile și instrumentele cercetării sociologice este evidentă și acesta este, incontestabil, meritul profesorului coordonator. Dincolo de aspectul tehnic al cercetării, cred că experiența dialogului și a contactului nemijlocit cu semenii în încercarea de identificare a cauzelor acestor fenomene sociale și a unor posibile soluții pentru remedierea lor a constituit marea provocare pentru tinerii autori. Numai depășind îngusta perspectivă tehnicistă asupra dreptului, juriștii Mileniului Trei vor reuși să construiască punțile necesare întâlnirii cu oamenii reali și să răspundă provocărilor fluidelor realități sociale, juridice, spirituale cu care se confruntă.

Aurora CIUCĂ

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cuprins

Prefață 5
Cuvânt înainte 11

Cauzele fenomenului "copiilor străzii" proveniți din familii defavorizate din orașul Suceava 19

Roxana –Mihaela IVAN
Alexandra CHIRIMBUȚĂ
Alexandra CONSTANTIN
Patricia BONEA
Diana CÎRCU

Perspective apreciative asupra articolului: Cauzele fenomenului "copiilor străzii" proveniți din familii defavorizate din orașul Suceava, autori: Roxana–Mihaela IVAN, Alexandra CHIRIMBUȚĂ, Alexandra CONSTANTIN, Patricia BONEA, Diana CÎRCU 77

Antonio SANDU

Așteptările studenților la drept cu privire la piața muncii 89

Corina Maria AVRAM
Vlad AIRINEI
Mihaela BOTEZATU
Bianca-Lucia CEBUREAC
Marius-Florian DAN

BCU "I.G. DUCA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Perspective apreciative asupra articolului: Aşteptările studenților la drept cu privire la piața muncii. Autori: Corina Maria Avram. Vlad Airinei, Mihaela Botezatu, Bianca Lucia Cebureac şi Marius Florin Dan.....127

Antonio SANDU

Violența fizică şi verbală 135

Nicoleta-Ştefănica ACSINTE
Andrei-Gabriel APACHIȚEI
Laura BALTAG
Maria-Larisa BERENȚAN
Cristina-Liliana BONDAR

Perspective apreciative asupra articolului: Violența fizică şi verbală, autori: Nicoleta Ştefănică, Axinte Andrei, Gabriela Apachiței, Laura Baltag, Maria Larisa Berențani, Cristina Liliana Bondar 173

Antonio SANDU

Repere metodologice în realizarea unei cercetări sociologice.....177

Antonio SANDU

BCU IAŞI CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

Cauzele fenomenului "copiilor străzii" proveniți din familii defavorizate din orașul Suceava

*Roxana –Mihaela IVAN**[1]
Alexandra CHIRIMBUȚĂ
Alexandra CONSTANTIN
Patricia BONEA
Diana CÎRCU

Urmărind o serie de reportaje care au avut ca subiect principal copiii străzii, am ajuns la concluzia că un studiu asupra cauzelor – *percepute* – ale fenomenului „copiii străzii" proveniți din familii defavorizate din orașul Suceava ar putea atrage atenția asupra diferitelor cazuri existente în Municipiul Suceava, dar nu numai, ceea ce ar putea ulterior constitui punctul de pornire a unor politici publice locale și regionale, în vederea diminuării amplorii fenomenului, la nivelul Județului Suceava.

[1] *Autorii articolului sunt studenți la Universitatea „Ștefan cel Mare "Suceava, Facultatea de Științe Economice și Administrație Publică, Specializarea: Drept, Anul I.

Lucrarea de față pornește de la sinteza unor investigații prezentate în literatura de specialitate dedicată problematicii fenomenului copiilor străzii. Pornind de la rezultatele evidențiate în literatură, a fost realizată o cercetare proprie, prin care ne-am propus investigarea cauzelor care au dus la formarea fenomenului de „copii ai străzii", așa cum sunt ele conștientizate de locuitorii Municipiului Suceava.

Fenomenul „Copii străzii" în literatura de specialitate

Conform unei cercetări realizate de Clemence Valin Valleteau interesată de fenomenul copiii străzii, și care a lucrat timp de patru ani, direct pe teren, cu această categorie de minori, alături de specialiștii Fundației Parada:

"În 1992, la trei ani după căderea regimului comunist, 1.390 de copii trăiau și dormeau pe străzile din București, potrivit primei analize a fenomenului. În 2009, în ciuda celor 20 de ani de bulversări politice, economice, sociale și demografice, numărul lor nu s-a diminuat. Dacă în 1989, apariția copiilor străzii putea

fi imputată unui factor politic conjunctural - politica de natalitate a lui Ceauşescu -, astăzi, circumstanţele politice, economice şi sociale s-au schimbat, marile orfelinate s-au închis şi curba demografică s-a inversat, însă fenomenul copiilor străzii continuă să existe", se arată în lucrarea cercetătoarei franceze[2].

Cercetătoarea menţionată arată că în Convenţia Internaţională a Drepturilor omului se poate vorbi de un vid juridic, copii străzii nefiind consideraţi o populaţie omogenă, iar această problemă de la nivel internaţional se regăseşte şi în România, unde avem diferite noţiuni: 'copiii străzii', 'copii pe stradă'. Spre exemplu, pentru UNICEF, 'copii în stradă' înseamnă copii fără părinţi aflaţi în permanenţă pe stradă, în timp ce prentru DGASPC (Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului - n.r.), 'copii in stradă' sunt cei care se regăsesc ocazional în situaţie de sărăcie şi care au o familie. În acest moment nu avem un acord

[2] Alexa, Aurelia, (2013) STUDIU: Copiii străzii nu există la nivel politic. Numărul lor a rămas constant în Capitală din 1990, de - Mediafax, http://www.mediafax.ro/social/studiu-copiii-strazii-nu-exista-la-nivel-politic-numarul-lor-a-ramas-constant-in-capitala-din-1990-11480067

asupra unei definiții. În concluziile studiului menționat se arată că este foarte important ca autoritățile locale să se mobilizeze pentru a interveni în situații de urgență, pentru a permite copiilor să aibă acces la drepturile de bază: locuință, sănătate, educație, la fel de importantă fiind considerată prevenirea apariției copiilor în stradă. Este astfel evidențiată nevoia unei politici de prevenire a separării copilului de familie, care să includă intervenția în familia aflată în situație precară[3].

Întrebată dacă în România sunt respectate drepturile copilului din stradă, Clemence Valin Valleteau a infirmat acest lucru. "*Din experiența pe care o am la Fundația Parada, am constatat că un anumit număr de tineri și de copii care trăiesc în stradă nu au nicun acces la o locuință, nici la sistemul de sănătate, nici în educație. Și, în mod paradoxal, asistăm la o situație în care ONG-urile se substituie statului și sunt finanațate de firme private care*

[3] Alexa, Aurelia, (2013) STUDIU: Copiii străzii nu există la nivel politic. Numărul lor a rămas constant în Capitală din 1990 de - Mediafax, http://www.mediafax.ro/social/studiu-copiii-strazii-nu-exista-la-nivel-politic-numarul-lor-a-ramas-constant-in-capitala-din-1990-11480067

ajută copiii să supravieţuiască în stradă, în timp ce autorităţile locale, regionale şi naţionale nu intervin într-o manieră eficientă" a mai spus ea.[4]

O altă cercetare numită „Servicii sociale eficiente în slujba cetăţeanului bucureştean" este un proiect iniţiat de Direcţia Generală de Asistenţă Socială a Muncipiului Bucureşti, finanţat din Fondul Social European prin Programul Operaţional Dezvoltarea Capacităţii Administrative. Proiectul are ca obiectiv fundamental imbunătăţirea serviciilor de asistenţă socială oferite cetăţenilor municipiului Bucureşti.

Rezultatele cercetării au pus în evidenţă faptul că în ultimii ani s-au realizat progrese importante în sistemul de protecţie şi asistenţă socială, în special pe partea de legislaţie, urmărindu-se atât crearea unui cadru legal coerent care să permită şi mai mult, să faciliteze

[4] Alexa, Aurelia, (2013) STUDIU: Copiii străzii nu există la nivel politic. Numărul lor a rămas constant în Capitală din 1990 de - Mediafax, http://www.mediafax.ro/social/studiu-copiii-strazii-nu-exista-la-nivel-politic-numarul-lor-a-ramas-constant-in-capitala-din-1990-11480067, accesat online la data de 11.01.2015

furnizarea de prestaţii şi servicii sociale potrivite nevoilor cetăţenilor statului.

În acelaşi timp a reieşit faptul că, în practică, atât asistenţii sociali cât şi beneficiarii sistemului de asistenţă socială se lovesc încă de o serie de probleme ce îi împiedică şi pe unii şi pe alţii să ofere şi respectiv să primească servicii sociale eficiente, adică servicii care să susţină categoriile aflate în dificultate pe o perioadă limitată de timp, susţinându-i în această perioadă în procesul de integrare/ reintegrare socială. Reintegrarea socială fiind scopul final ce este necesar a fi urmărit de sistemul de asistenţă socială.[5]

Cercetarea intitulată "Copiii străzii şi drogurile", realizată în Municipiul Bucureşti în anul 2003 de organizaţia Salvaţi Copiii, indică o prevalenţă a copiilor care trăiesc numai în stradă şi care nu au legături cu familia sau cu instituţia de ocrotire şi, respectiv, tinerii care trăiesc în stradă, faţă de celelalte categorii de copii ai străzii luaţi în calcul în respectiva analiză.

---

[5] *Cercetare*, accesat online la data 11.01.2015 la adresa: www.dgas.ro

Rezultatele statistice permit, fără nici o îndoială, o descriere a situației din stradă cu referire la grupurile de copii și tineri pentru care procurarea de droguri reprezintă o preocupare zilnică. Studiul a urmărit chiar acest aspect, operatorii de teren selectând cu prioritate grupurile în care consumul de droguri (în special de "aurolac") era de notorietate, pentru a afla în ce măsură sunt prezente și drogurile "tari" (heroina, marijuana sau cocaina).

Prin obiectivele sale, cercetarea menționată s-a focalizat pe obținerea de informații privind consumul de droguri licite sau ilicite. Acest lucru a înclinat balanța către aspectele calitative ale studiului, fiind incluse teme de analiză precum tipurile și cantitatea de droguri consumate în stradă, modul în care acestea sunt procurate sau distribuite, importanța grupului în consumul de droguri, instalarea dependenței în contextul străzii, corelațiile existente între consum și comportamentul violent etc.[6]

[6] Zamfir, Simona (Coord.) (2003). *Copii străzii și drogurile,* Salvați Copii, București, accesat online la data de 11.01.2015 la adresa:

Un alt studiu privind „Copiii străzii" intitulat *Influenţa modelului parental asupra opţiunii copilului de a-şi părăsi familia* vorbeşte despre conceptul de interacţiune părinte-copil care este deseori folosit pentru a anticipa problemele de comportament în copilăria timpurie.

Cercetarea arată că nu dezorganizarea familială în sine generează delincvenţă. Chiar dacă 80% dintre minorii delincvenţi provin din această categorie de familii, nu se poate trage şi susţine concluzia că orice familie dezorganizată aduce după sine, în mod automat, conduita delincventă a copiilor.

Comportamentul copilului se realizează totdeauna prin identificare şi interiorizare cu sine şi cu ceilalţi. Astfel, eul uman se formează într-o constelaţie triunghiulară de factori: dragoste, autoritate şi securitate familială. Orice carenţă afectivă, ca şi orice carenţă sau abuz de autoritate, vor determina tulburări de comportament, datorită demisiei părinţilor de la sarcinile lor, prin identificarea părinţilor cu părinţii patogeni. Tânărul devine astfel „un

http://www.stiriong.ro/documente/304.pdf

BCU "I. C. BRĂTIANU" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

simptom al părinților săi". Agresivitatea, izolarea, fuga și vagabondajul, furtul etc. pot fi determinate de aceeași cauză: atitudinea reprimatoare, tiranică a părinților sau, dimpotrivă, cea permisivă, liberă, lipsită de supraveghere.[7]

Comparând aceste cercetări, putem trage concluzia că apariția acestui fenomen al copiilor străzii este determinat de o multitudine de factori care influențează amplificarea acestui fenomen. Tot mai des sunt întâlnite cazuri de copii ai străzii și din păcate marea lor majoritate nu sunt soluționate.

Scopul și obiectivul cercetării

Scopul cercetării prezente este formarea unei imaginii asupra fenomenului copiiilor străzii proveniți din familii defavorizate, focusat pe orașul Suceava, iar în special pe cauzele care au determinat apariția acestui fenomen.

[7] Bentu, Doinița (2011). *„Copiii străzii" – Influența modelului parental asupra opțiunii copilului de a-și părăsi familia*, accesat online la data de 11.01.2015 la adresa: http://www.appcr.ro/2011/stiinta_sufletului_online/pag3.pdf

- Obiectivul principal pe care l-am urmărit în această cercetare a fost măsurarea gradului de cunoaştere şi de informare asupra fenomenului copiilor străzii, identificând cauzele;
- În ce măsură sunt influenţaţi aceşti copii de situaţia familială şi care sunt motivele dezorganizării familiale;
- Evaluarea persoanelor care o dată ce au ajuns în stradă, devin delicvenţi sau aurolaci.

În acest sens, am realizat următoarele activităţi în scopul îndeplinirii obiectivelor mai sus-menţionate:

- Identificarea unor instrumente valide prin intermediul cărora să putem evalua cauzele fenomenului copiilor străzii;
- Elaborarea unui chestionar pe baza căruia să putem identifica gradul de cunoaştere şi cauzele fenomenului copiilor străzii;
- Intervievarea unui asistent social în scopul obţinerii unor date concrete şi părerea unui specialist în legătură cu acest fenomen al copiilor străzii;
- Realizarea unei baze de date şi analiza statistică a datelor obţinute, în vederea

identificării gradului de cunoaştere şi cauzele fenomenului copiilor străzii;

Proiectul şi-a propus abordarea fenomenului copiilor străzii ca pe un concept ştiut şi însuşit, făcându-se o comparaţie între cauzele care au favorizat apariţia acestui fenomen, care nu ne poate aduce niciun beneficiu. Familiile defavorizate constituie principala cauză a acestui fenomen care duce la un şir de consecinţe ale vieţii de stradă.

Ipotezele cercetării

Am pornit, în realizarea acestei cercetări, de la patru premise:

- Familiile defavorizate constituie o cauză centrală a dezvoltării acestui fenomen al copiilor străzii;
- Abandonul copiilor în orfelinate nu este o soluţie pentru stoparea dezvoltării acestui fenomen;
- Numărul copiilor de pe stradă este în creştere de la an la an;
- Amplitudinea acestui fenomen nu poate fi cauzată doar de existenţa familiilor

BCU ȘI CENTRUL UNIVERSITAR

defavorizate, fapt pentru care s-a luat în calcul: cerşetoria, orfelinatul şi aurolacul.

Ipotezele de lucru (operaţionale) care ne-au orientat în analiza cantitativă a răspunsurilor participanţilor au fost:

- Instituţionalizarea copiilor străzii nu este o soluţie pentru a limita extinderea acestui fenomen.
- Autorităţile competente şi administraţia publică locală ar trebui să se ocupe în mod deosebit de fenomenul copiilor străzii.
- Copiii străzii sunt obligaţi să cerşească fie din cauza părinţilor, fie din cauza lipsei posibilităţilor de a duce un trai decent.
- Aceşti copii ai străzii riscă să devină delincvenţi.

Metodologia utilizată

Descrierea eşantionului

Cercetarea despre cauzele care au determinat apariţia fenomenului de copii ai străzii a avut drept grup ţintă oameni obişnuiţi din oraşul Suceava, având în comun doar oraşul

în care locuiesc aceştia, însă de sex, vârste, ocupaţii, orientare religioasă şi situaţie familială diferite, aceste fapte asigurând un eşantion reprezentativ prin diversitate.

Subiecţii participanţi la acest studiu au fost împărţiţi în funcţie de vârstă în trei categorii: sub 20 de ani, între 20-30 de ani, peste 30 de ani. Datorită diferitelor vârste, interese, religii, răspunsurile au dus la rezultate complexe, metoda folosită dovedindu-se a fi una eficientă.

Eşantionul pe care am aplicat chestionarul a cuprins 70 de subiecţi, ceea ce permite existenţa unui anumit grad de relevanţă statistică.

Instrumentele utilizate pentru cercetarea datelor

Ancheta prin chestionar este metoda cea mai utilizată în cercetarea socială, fiind cea mai cunoscută, uneori identificată cu cercetarea sociologică însăşi. Literatura de specialitate

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

cuprinde numeroase încercări de definire a acestei metode[8].

Ancheta reprezintă o metodă de interogare asupra faptelor sociale (opinii, atitudini, motivaţii etc.) la nivelul grupurilor umane, mai mici sau mai mari, de analiză cuantificabilă a datelor, în vederea descrierii şi explicării lor. (Cauc apud Hatos, 1997)

Specific anchetei sociologice este faptul că oamenii sunt cei care furnizează informaţiile. De aici decurge şi o limitare severă a aplicării anchetei sociologice, anume la acele aspecte în legatură cu care oamenii deţin informaţii. Realizarea acesteia presupune un demers metodologic riguros, tocmai pentru a suplini lipsa de control (manipulare) asupra variabilelor.[9] Buna organizare şi prescrierea amănunţită a regulilor de desfăşurare a anchetei sociologice sunt reclamate şi de faptul că, spre

---

8 Sandu, A. (2014). *Elemente de sociologie şi logică*, România: Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

9 *Metoda de cercetare sociologică* accesat online la data 11.01.2015 la adresa: http://www.scritub.com/sociologie/METODA-DE-CERCETARE-SOCIOLOGIC34911.php

deosebire de alte metode de cercetare, de această dată sunt antrenate şi cadre ajutătoare (operatorii de anchetă), pentru a se face faţă efortului de culegere de la populaţie a unui mare volum de informaţii.

Roger Mucchielli spunea despre chestionar că „nu poate fi considerat decât o listă de întrebări" (Ciucă, 1994). Ancheta sociologică, bazată pe chestionar pentru identificarea cauzelor de la oameni din oraşul Suceava, a fost efectuată în anul 2014. Culegerea datelor a fost realizată de către studenţii implicaţi în desfăşurarea acestei cercetări, respectiv: Ivan Roxana- Mihaela, Constantin Alxandra, Cîrcu Diana, Bonea Patricia şi Chirimbuţă Alexandra. Operaţiunea de culegere a datelor a avut loc în perioada decembrie 2014-ianuarie 2015 .

Interviul apare ca un procedeu de investigaţie ştiinţifică care, prin intermediul procesului comunicării verbale, ajută la culegerea de date în legătură cu scopul urmărit (Pinto, Grawitz, 1964).

Tehnica interviului, consideră Vasile Miftode (2003), are menirea de a ne furniza date suplimentare şi complementare cu privire la

tema studiată, care vor fi ulterior combinate cu datele obținute prin alte tehnici de investigație în vederea formulării unor concluzii cu privire la universul cercetat.[10]

Girel Barbu spunea despre Interviu că este o „percheziție în mintea cuiva". Interviul este specia care informează și elucidează, prin intermediul unui dialog. Rolul reporterului de interviu este să stabilească un dialog viabil, un mod de comunicare între el și cititor. Sondajul de opinie, informația și lămurirea unei situații sunt laturile principale ale interviului. Întrebările trebuie să fie scurte, clare și puse în cunoștință de cauză. Interviul are funcția principală de a exprima o atitudine, o opinie, este un mod direct de prezentare a unor idei. Întrebările depind și de informația pe care o are jurnalistul despre cel intervievat.

Interviul poate fi construit pentru a reliefa un portret, sau poate fi interesant prin opinii, idei, lămurirea unei atitudini, aceasta fiind cu adevărat misiunea unui interviu.

---

10 Sandu, A. (2014). *Elemente de sociologie și logică*, România: Editura Didactică și Pedagogică, București.

Rezultatele obținute și interpretarea lor.

Prelucrarea statistică a datelor a fost efectuată utilizându-se opțiunile aplicației IBM SPSS statistics 19 for Windows, Microsoft Office Excel 2013, dar și manual, ținând cont de cunoștințele noastre limitate în ceea ce privește utilizarea programului SPSS.

Prima întrebare din chestionar vizează sexul subiecților participanți, în urma căreia am constatat o majoritate de subiecți de sex feminin cu un procentaj de 61% și un procentaj de 39% a subiecților de sex masculin.

	subiecți	%
feminin	43	61
masculin	28	39
total	71	100

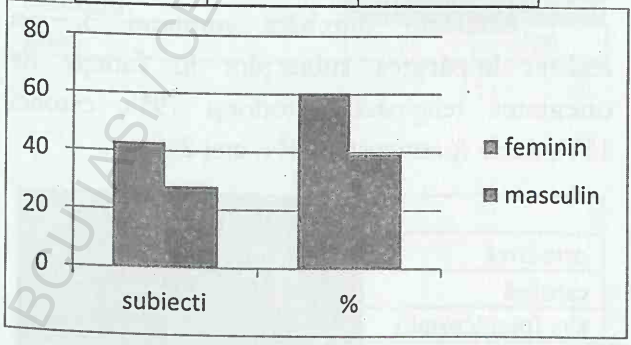

BCU IAȘI / CENTRUL UNIVERSITAR

Întrebarea numărul 2 din chestionar vizează vârsta respondenţilor, mai mică de 20 de ani 34%, între 20-30 de ani 37%, mai mare de 30 de ani 29%.

	subiecţi	%
mai mică de 20 ani	24	34
între 20-30 ani	26	37
mai mare de 30 ani	21	29
total	71	100

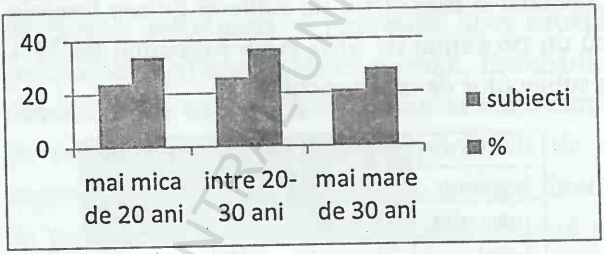

Conform întrebării numarul 3, s-a realizat împărţirea subiecţilor în funcţie de orientarea religioasă: ortodocşi 79%, catolici 15%, altele (penticostali) 4%, atei 2%.

	subiecţi	%
ortodoxă	56	79
catolică	11	15
alta (penticostali)	3	4
ateism	1	2

total	71	100

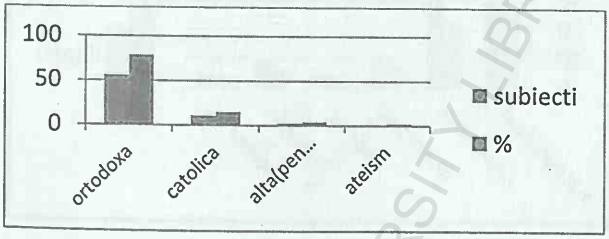

Întrebarea numărul 4:

	subiecți	%
necăsătorit(ă)	27	38
căsătorit(ă)	23	32
divorțat(ă)	8	11
văduv(ă)	3	4
trăiesc în concubinaj	6	9
locuiesc cu prietenul/prietena fără a fi căsătoriți	4	6
total	71	100

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

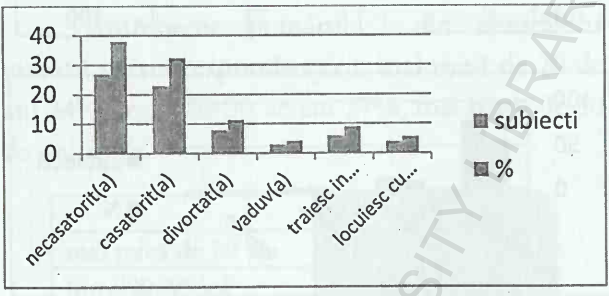

În urma unei analize statistice a datelor, am obținut următoarele informații cu privire la situația familială actuală a subiecților: necăsătoriți 38%, căsătoriți 32%, divorțați 11%, văduvi 4%, trăiesc în concubinaj 9%, locuiesc cu prietenul, prietena, fără a fi casătoriți 6%.

Prin intermediul întrebării numărul 5, am vrut să aflăm dacă sunt întâlniți copii ai străzii în orașul Suceava.

	subiecți	%
da	69	97
nu	2	3
nu știu	0	0
nu răspund	0	0
total	71	100

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

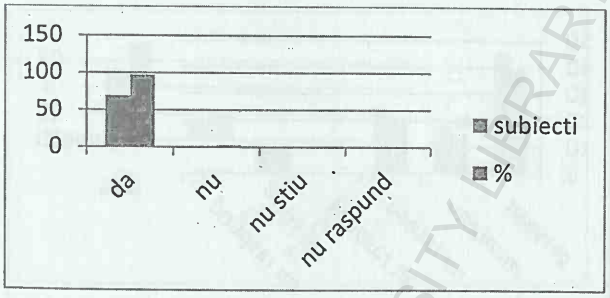

Prin rezultatul acestei analize, am observat că acest fenomen al copiilor străzii este întâlnit în proporție de 97%.

Întrebarea numărul 6 are ca scop identificarea ocupației copiilor străzii. Din acest rezultat aflăm că majoritatea de 46% cerșesc, 18% muncesc, 25% nu fac nimic, iar 10% dintre persoanele chestionate nu știu.

	subiecți	%
cerșeau	39	46
munceau	15	18
nu făceau nimic	21	25
alt răspuns	0	0
nu știu	9	10
nu răspund	1	1
total	85	100

BCU "CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY"

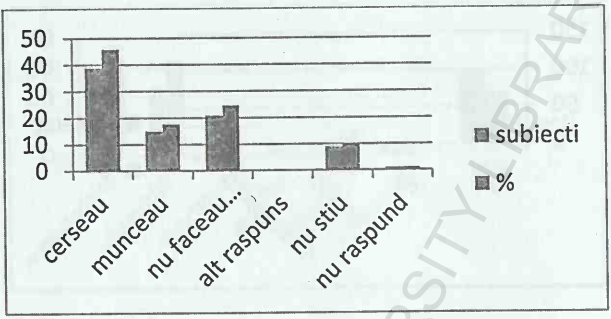

Majoritatea de 73%, dintre persoanele chestionate au avut contact cu unul sau mai mulți copii ai străzii, 23% nu au avut nici un contact, 3% dintre persoane nu știu, iar 1% dintre aceste persoane, nu răspund. Acest rezultat se desprinde din analiza întrebării numărul 7.

	subiecți	%
da	52	73
nu	16	23
nu știu	2	3
nu răspund	1	1
total	71	100

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

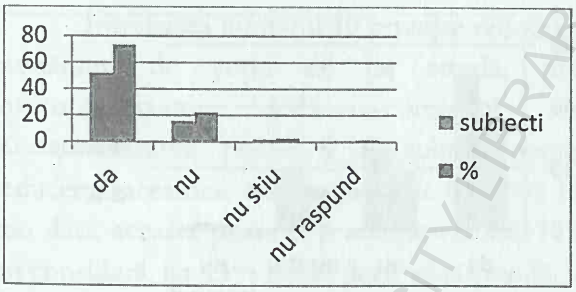

Conform întrebării numărul 8, aflăm faptul că etnia reprezintă una dintre cauzele care favorizează fenomenul copiilor străzii, cu un procent de 50%, iar 27% dintre subiecți considerând că aceasta nu poate fi una din cauze, 20% nu știu, iar 3% nu răspund.

	subiecți	%
da	36	50
nu	19	27
nu știu	14	20
nu răspund	2	3
total	71	100

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

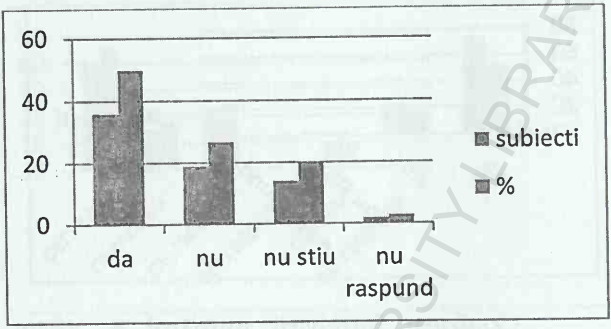

75% dintre persoanele chestionate consideră că aceşti copii ai străzii pot deveni delicvenţi, 8% nu consideră acest lucru, 14% nu ştiu, iar un număr de 3% nu răspund. Această statistică rezultă din întrebarea numărul 9.

	subiecţi	%
da	53	75
nu	6	8
nu ştiu	10	14
nu răspund	2	3
total	71	100

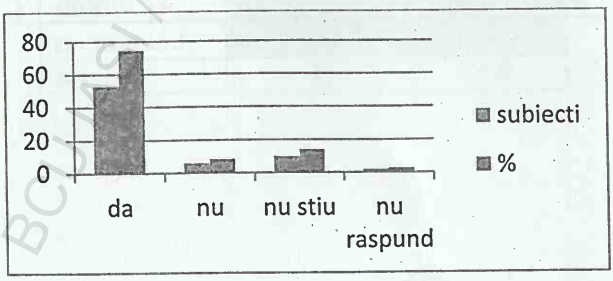

BCU "I.C. BRĂTIANU" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Întrebarea numărul 10 priveşte reducerea numărului de copii de pe stradă, prin instituţionalizare. 35% consideră că intituţionalizarea poate fi o soluţie pentru reducerea acestora, acelaşi procent de 35% nu ştiu dacă aceasta poate fi o soluţie viabilă, 17% nu consideră, iar 13% nu au dorit să răspundă.

	subiecţi	%
da	25	35
nu	12	17
nu ştiu	25	35
nu răspund	9	13
total	71	100

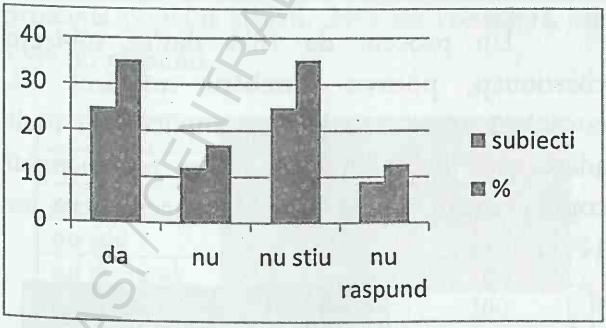

Rezultatul întrebării numărul 11 este: 39% da, 47% nu, 14% nu ştiu.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

	subiecți	%
da	28	39
nu	33	47
nu știu	10	14
nu răspund	0	0
total	71	100

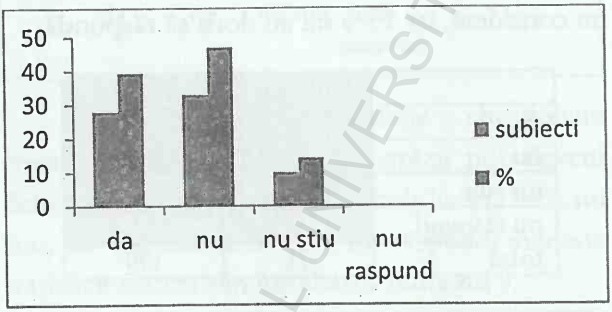

Un procent de 78% dintre subiecții chestionați, potrivit întrebării numărul 12, consideră că ar trebui să se implice mai mult adimistrația locală în soluționarea fenomenului copiilor străzii, 8%, nu consideră acest lucru, iar 14% nu știu.

	subiecți	%
Da	55	78
Nu	6	8
nu știu	10	14
nu răspund	0	0
Total	71	100

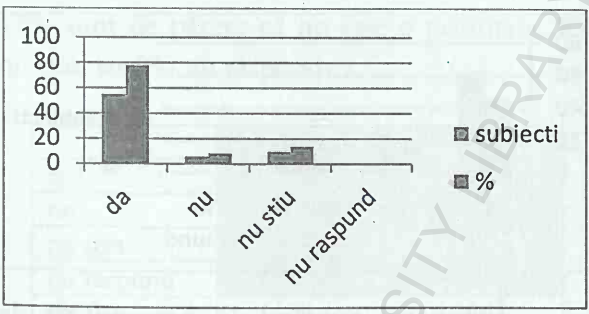

În urma analizei statistice a datelor cuprinse în întrebarea numărul 13, 63% dintre participanții la chestionar consideră că organizațiile non-guvernamentale se implică mai eficient decât administrația publică locală, în protecția copiilor străzii, 24% nu consideră, iar 13% nu răspund.

	subiecți	%
da	45	63
nu	17	24
nu știu	9	13
nu răspund	0	0
total	71	100

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

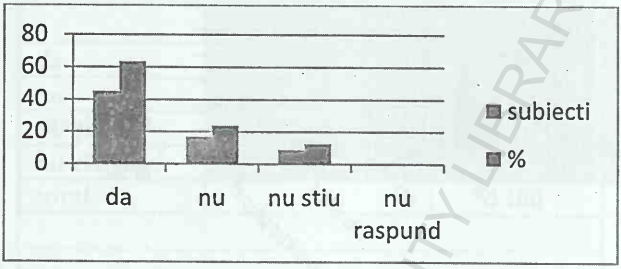

Întrebarea numărul 14 priveşte cât de necesară este monitorizarea copiilor străzii de către organismele locale şi guvernamentale. 66% da, 13% nu, 18% nu ştiu, 3% nu răspund.

	subiecţi	%
da	47	66
nu	9	13
nu ştiu	13	18
nu răspund	2	3
total	71	100

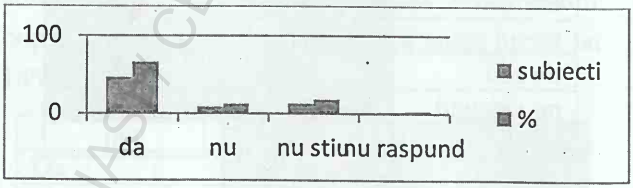

Prin întrebarea numărul 15 aflăm că 73% dintre respondenţi consideră că acest fenomen reprezintă o prioritate a administraţiei locale,

17% sunt de părere că nu este o prioritate, 8% nu ştiu, iar 2% nu răspund.

	subiecţi	%
da	52	73
nu	12	17
nu ştiu	6	8
nu răspund	1	2
total	71	100

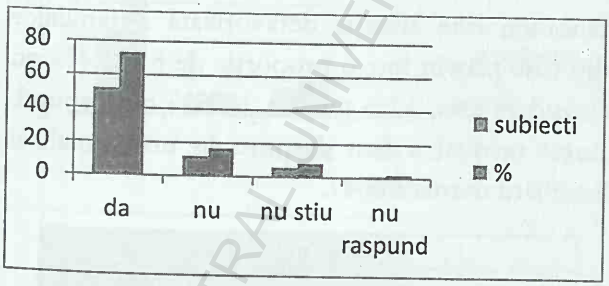

68% cred că aceşti copii pot deveni aurolaci, 11% nu cred acest lucru, 15% nu ştiu, iar 6% nu răspund, conform întrebării numărului 16.

	subiecţi	%
da	48	68
nu	8	11
nu ştiu	11	15
nu răspund	4	6
total	71	100

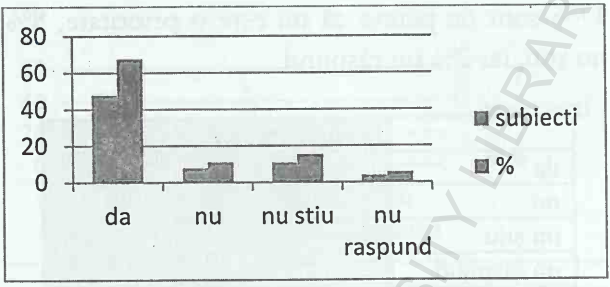

Se consideră că o altă cauză a acestui fenomen este situaţia defavorizată a familiilor din care provin într-o proporţie de 82%, 4% nu consideră asta, 12% nu ştiu, iar 2% nu răspund. Acest rezultat a fost desprins în urma analizei întrebării numărului 17.

	subiecţi	%
da	58	82
nu	3	4
nu ştiu	9	12
nu răspund	1	2
total	71	100

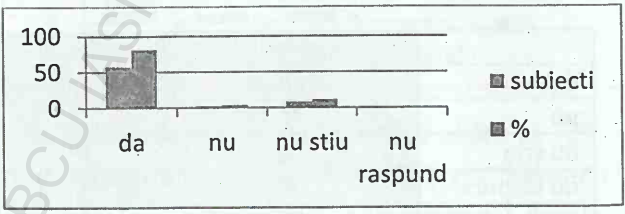

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Întrebarea numărul 18:

	subiecți	%
da	45	63
nu	9	13
nu știu	15	21
nu răspund	2	3
total	71	100

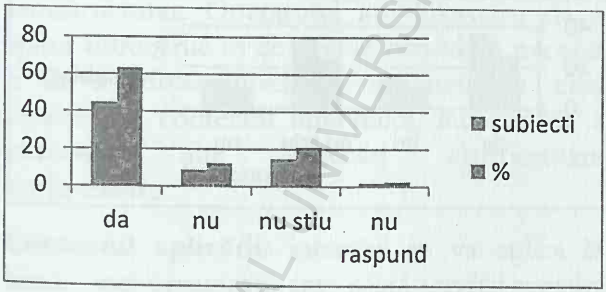

Din analiză se desprinde: 63% cred că aceşti copii de pe stradă sunt obligaţi să cerşească, 13% nu cred acest lucru, 21% nu ştiu, iar 3% nu răspund.

Ultima întrebare a chestionarului vizează o altă cauză a acestui fenomen, şi anume, consumul de droguri. 37 % afirmă acest lucru, 15% nu afirmă acest lucru, 34% nu ştiu, iar 14% nu răspund.

	subiecți	%
da	26	37
nu	11	15
nu știu	24	34
nu răspund	10	14
total	71	100

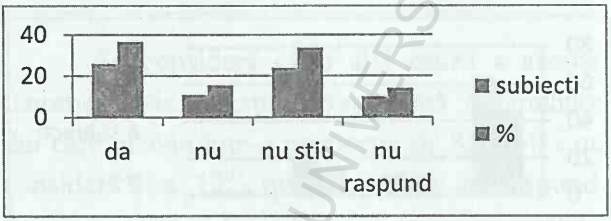

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Interviu – asistent social
Ghid de interviu

Subiectul intervievat: interviul a fost realizat cu un asistent social implicat în oferirea de servicii sociale copiilor străzii

Modalitatea de aplicare: interviu semistructurat. Operatorul are libertatea de a aplica întrebările în ce ordine consideră necesar şi de a adresa întrebările suplimentare, care rezultă din contextul interviului, inclusiv de a introduce alte întrebări clarificatoare suplimentare.

Contextul aplicării: interviul se va aplica la biroul unei organizaţii care oferă servicii sociale. Interviul se înregistrează cu acordul subiectului.

Obiectivul interviului: înţelegerea fenomenului "copiiilor străzii".

Rezultatul urmărit: realizarea unui studiu de caz cu privire la „Fenomenul copiiilor străzii" din oraşul Suceava.

Beneficiarul cercetării: studenţii Universităţii Ştefan cel Mare din Suceava.

BCU / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Desfăşurarea interviului:

1. De câți ani profesați în acest domeniu?
Activez în acest domeniu de aproximativ 5-6 ani.

2. Şi ce anume v-a determinat să optați pentru această meserie, pentru acest domeniu?
În primul rând, am ales acest domeniu pentru că am observat că situația României din acest punct de vedere este din ce în ce mai proastă, iar în al doilea rând tot timpul am fost atras de faptul că pot contribui la soluționarea unor cazuri, ceea ce mă face să mă simt împăcat cu mine însumi.

3. Am vorbit de cazuri, ați auzit de problema copiiilor străzii? Şi..vă confruntați des cu această problemă?
Da! Cazurile sunt din ce în ce mai dese şi mai grave. Numărul copiiilor străzii a crescut considerabil în ultimii ani şi majoritatea cazurilor rămân din păcate nerezolvate.

4. Copiii străzii sunt considerați acum un fenomen, mai precis se numeşte Fenomenul „copiilor străzii". Ce părere aveți despre acest lucru?
Pot să spun că Fenomenul "copiiilor străzii" este un termen relativ nou pentru că până în

momentul de față se vorbea doar de copiii străzii si cam atât, ce să spun.. asta nu demostrează decât faptul că acest lucru este din ce în ce mai vizat şi că se pune accentul într-o măsură mai mare pe această problemă.

5. Care credeți că sunt cauzele care au determinat acest fenomen?

Problema copiilor străzii a fost şi va rămâne de actualitate. De obicei, aceştia provin din familii dezorganizate cu un statut social redus şi cu un grad scăzut de educație.

6. Vă confruntați des cu astfel de cazuri? Ne puteți da şi un exemplu cu un astfel de caz? Cu un copil ?

Da, sigur! În minte îmi vine acum un exemplu în care un copil al străzii a furat portofelul unui bătrân de şapte zeci şi patru de ani, iar bătrânului i s-a făcut milă şi a vrut să îi ofere copilului un ban, însă acesta i-a smuls din mână, cu acte, cu tot ce avea în el. De aici nu reiese decât că din lipsa unei situații financiare sau din lipsa unui acoperiş deasupra capului aceştia recurg şi la astfel de gesturi.

BCU IAŞI / CULTURAL HERITAGE UNIVERSITY LIBRARY

7. Care sunt metodele pentru soluționarea acestui fenomen? În ce măsură pot fi ele aplicate?

Cea mai potrivită metoda, din punctul meu de vedere, este crearea unor centre pentru copii care să ofere un adăpost măcar pe timp de noapte. Asemenea centre există in județul nostru, există în Suceava, în Gura Humorului, în Siret şi în Fălticeni, însă nu este de ajuns, se poate şi mai bine.

8. Acum haideți să vorbim despre autorități. Se implică îndeajuns în soluționarea acestor cazuri?

Autoritățile nu dispun de foarte multe date privind fenomenul "copiiilor străzii" şi puține dintre acestea se ocupă de integrarea socială şi şcolară a copiilor.

9. Câți dintre copiii străzii sunt instituționalizați? Credeți că aceasta este o soluție optimă?

Bineînțeles că aceasta este o soluție optimă şi asta încercăm să facem de acum încolo. Sperăm ca pe viitor să ne îndeplinim tot ceea ce ne-am propus şi cu siguranță se vor vedea rezultate!

BCU "CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY"

10. Vă mulţumesc pentru interviu şi pentru informaţiile acordate.
Vă mulţumesc şi eu. O zi bună!

Analiza pe text

Cuvinte cheie	Fraze	Categorie	Frecvenţa cuvintelor
Soluţionarea cazurilor	În primul rând, am ales acest domeniu pentru că am observat că situaţia României din acest punct de vedere este din ce în ce mai proastă iar în al doilea rând tot timpul am fost atras de faptul că pot contribui la soluţionarea cazurilor, ceea ce mă face să mă simt împăcat cu mine însumi.		2
Numărul copiilor strazii	Numărul copiilor străzii a crescut considerabil în ultimii ani.		1
Fenomen	Pot spune că Fenomenul "copiiilor străzii" este un termen relativ nou pentru că până în momentul de faţă se		5

	vorbea doar de copiii străzii şi cam atât, asta nu demostrează decât că acest lucru este din ce în ce mai vizat şi că se pune accentul într-o măsură mai mare pe această problemă.		
Fenomenul copiilor străzii	Pot spune că fenomenul "copiilor strazii" este un termen relativ nou pentru că până în momentul de faţă se vorbea doar de copiii străzii şi cam atât.		3
Problema copiiilor străzii	Problema copiiilor străzii a fost şi va rămâne de actualitate.		2
Familii defavorizate	Aceştia provin din familii dezorganizate cu un statut social redus şi cu un grad scăzut de educaţie.		1
Statut social redus	Aceştia provin din familii dezorganizate cu un statut social redus şi cu un grad scăzut de educaţie.		1
Grad scăzut de educaţie	Aceştia provin din familii dezorganizate cu un statut social redus şi cu un grad scăzut de educaţie.		1

BCU IAŞI - BIBLIOTECA UNIVERSITY LIBRARY

Exemple de cazuri	În minte îmi vine acum exemplul în care un copil al străzii a furat un portofel al unui bătran.		1
Metoda	Cea mai potrivită metodă din punctul meu de vedere este crearea unor centre pentru copii care să ofere un adăpost măcar pe timp de noapte.		2
Soluţie optimă	Bineînţeles că aceasta este o soluţie optimă şi asta încercăm să facem de acum încolo.		2
Autorităţi	Autorităţile nu dispun de foarte multe date privind fenomenul "copiilor străzii" şi puţine dintre acestea se ocupă de integrarea socială şi şcolară a copiilor.		2
Integrarea socială	Autorităţile nu dispun de foarte multe date privind fenomenul "copiilor străzii" şi puţine dintre acestea se ocupă de integrarea socială şi şcolară a copiilor.		1

BCU IAŞI - BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

Interviu – copil al străzii

Ghid de interviu

Subiectul intervievat: Ionuț în vârstă de 9 ani. Elev al şcolii X din localitatea Y[11] Județul Suceava. Acesta se ocupă cu cerşitul.

Modalitatea de aplicare: interviu semistructurat.

Contextul aplicării: interviul se va aplica în parcarea Lidl din Suceava. Interviul se înregistrează cu acordul subiectului.

Durata interviului: aproximativ 3 minute.

Obiectivul interviului: Înțelegerea fenomenului copiilor străzii.

Rezultatul urmărit: realizarea unui studiu de caz cu privire la „Fenomenul copiilor străzii" din Suceava.

[11] Datele de identificare ale persoanei, inclusiv cele referitoare la instituţia de învăţământ nde este elev, au fost secretizate, pentru a se respecta dreptul la confidenţialitate a subiecţilor investigaţiei sociologice.

UAIC IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Beneficiarul cercetării: studenții Universității Ștefan cel Mare din Suceava.

Desfășurarea interviului:

1. Cum te numeşti?
Ionuț.

2. Câți ani ai ?
9 ani.

3. Şi vrei să ne acorzi un interviu? Ai vrea? Eu o să-ți pun o serie de întrebări şi tu îmi vei răspunde, îmi vei povesti, practic, ceea ce faci tu.
Da.

4. Care este situația ta de familie?
Mama mea s-a despărțit de tatăl meu de 7 ani şi eu am rămas, cum ar veni, cumva pe mine trebuiau să mă ia la cămin, şi tatăl meu a făcut ceva de un dosar ca să nu mă ieie, să stau cu el şi m-a trimis la cerşit să facem bani să luăm ceva de mâncare că tatăl meu nu are unde să muncească, a încercat să muncească şi n-are unde.

BCU "I. C. Brătianu" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

5. Nu-şi găseşte un serviciu?
Nu, a încercat de multe ori.

6. Cum ai ajuns în situaţia asta, cum ai ajuns să cerşeşti? Practic, din cauză că părinţii tăi au divorţat?
Da, au divorţat şi tatăl meu mi-a zis ca să mă duc la cerşit să făcem ceva să mâncăm, dacă nu are unde lucreze.

7. Dar el face acelaşi lucru?
Da şi el face.

8. Da?
Da, numai că tatăl meu îi acuma acasă şi vine şi el mai îndată.

9. Dar unde locuieşti?
Eu, în localitatea Y.

10. Cum decurge o zi din viaţa ta? Ne poţi povesti? Cum te trezeşti?
Eu dimineaţa mă trezesc, dau apă la animale, la câini şi am nişte găini puţine, 10, le-a cumpărat tata, le dau mâncare, după aceea la ora 12, că sunt după amiază la şcoală, mă îmbrac, mă spăl

pe față, mănânc și mă duc la școală. La ora 4-5 scap de la școală și mă pun să mă uit la televizor.

11. Ai televizor?
Da, da nu chiar îi bun.

12. Dar îți place școala?
Da.

13. Înveți?
Da, știu să citesc.

14. Ce ai vrea să devii când vei fi mare?
Aș vrea ca să fiu..să fiu un doctor.

15. Tu consideri că ceea ce faci tu acum este bine?
Da.

16. Așa îți câștigi tu pâinea?
Da.

17. Tu întreții familia sau toți membrii familiei?
Toți ne întreținem.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

18. Mai ai fraţi, surori?
Da, mai am încă 3 .

19. Mai mici sau mai mari ?
Am unul de 14 ani, unu de ..unu, am o fată paralizată care nu poate să meargă cu un picior şi se târâie de 8 ani şi unul mic de 5 ani.

20. Şi toţi merg la şcoală?
Nu, numai eu atâta, că trebuie să-i deie şi pe ei.

21. Dar mama ta?
Mama mea, nu mai ştiu de ea, nimic.

22. N-ai mai văzut-o de cât timp?
De 7 ani.

23. Îţi mulţumim pentru acest interviu!
Mulţumesc!

Analiza pe text

Cuvinte cheie	Fraze	Categorie	Frecvenţa cuvintelor
Despărţit	Mama mea s-a despărţit de tatăl meu de 7 ani şi eu am rămas, cum ar veni, cumva pe mine trebuiau		3

BCU ISS / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

	să mă ia la cămin, şi tatăl meu a facut ceva de un dosar ca să nu mă iei, să stau cu el şi m-a trimis la cerşit să făcem bani să luăm ceva de mâncare că tatăl meu nu are unde să muncească, a încercat să muncească şi n-are unde.		
Şcoală	Eu dimineaţa mă trezesc, dau apă la animale, la câini şi am nişte găini puţine, 10, le-a cumpărat tata, le dau mâncare, după aceea la ora 12, că sunt după amiază la şcoală, mă îmbrac, mă spăl pe faţă, mănânc şi mă duc la şcoală. La ora 4-5 scap de la şcoală şi mă pun să mă uit la televizor.		2
Doctor	Aş vrea ca să fiu..să fiu un doctor.		1

Concluzii

Existenţa şi creşterea numărului de copii ai străzii în orice parte a lumii generează un impact specific în plan socioeconomic. Din punct de vedere economic, creşte presiunea în raport cu identificarea unor resurse financiare

crescânde necesare prevenirii şi combaterii fenomenului prin servicii de asistenţă socială costisitoare pentru orice ţară, indiferent de nivelul său de dezvoltare. Reintegrarea copiilor străzii într-o viaţă la nivelul standardelor acceptate de societate este un proces care statistic vorbind, este rareori încununat de reuşită. În consecinţă, actualii copii ai străzii vor deveni adulţii care vor îngroşa categoria persoanelor fără ocupaţie şi fără adăpost.[12]

Existenţa grupului de copiii ai străzii constituie deja un semnal de alarmă pentru autorităţi, acest fenomen ducând la creşterea devianţei şi a delincvenţei, deoarece necuprinderea acestor copii ai străzii în sistemul de ocrotire şi educaţie duce inevitabil spre dezvoltarea unui comportament deviant. În procent de 75% populaţia anchetată vede în copiii străzii viitori posibili delincvenţi, confirmând astfel ipoteza numărul 4.

Persoanele din comunitate aşteptă ca autorităţile competente să rezolve acest fenomen, fapt ce rezultă şi din răspunsurile la

[12] *** *Copiii străzii*, accesat online la data de 11.01.2015 la adresa: http://www.asociatia-zamolxe.ro/node/35

itemii 12, 13, 14, 15, aceste date confirmând ipoteza numărul 2.

Ipoteza numărul 1 a fost infirmată însă, deoarece instituţionalizarea acestor copii duce la rezolvarea multora dintre problemele lor, dar subiecţii anchetaţi nu au răspuns 100% pozitiv privind rezolvarea problemelor acestor copii prin instituţionalizarea lor. În multe instituţii nu există oameni pregătiţi, specializaţi care să se ocupe de educaţia acestor copii. În aceste instituţii copiii primesc îngrijire, adăpost, dar în multe cazuri le lipseşte înţelegerea, dragostea şi tocmai acestea sunt prioritare în formarea caracterului unui copil. Aceasta explică oarecum reţinerea unor persoane (17%) privind instituţionalizarea copiilor străzii.

Bibliografia

Fairchild (M.D.), Dictionary of Sociologly, New York, 1944, p.21, art „Beggar"

Ordin nr. 132-07/04/2005, pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind serviciile destinate protecţiei copiiilor străzii

BCU IAŞI / CENTRUL UNIVERSITAR

Plan național privind protecția copiilor și tinerilor fără adăpost, Document, Organizația Salvați Copiii, ianuarie 2002

SI.7.2. conține o sinteză a capitolului "Interviul", publicat în volumul Sandu, A. (2012). *Metode de cercetare în știința comunicării,* Iași, România: Editura Lumen, adaptată pentru tehnologia educațională ID, pp. 57-63.

Sandu, A. (2014). Elemente de sociologie și logică, România: Editura Didactică și Pedagogică, București.

Resurse web

*** Alexa, Aurelia, (2013) STUDIU: Copiii străzii nu există la nivel politic. Numărul lor a rămas constant în Capitală din 1990 de - Mediafax, http://www.mediafax.ro/social/studiu-copiii-strazii-nu-exista-la-nivel-politic-numarul-lor-a-ramas-constant-in-capitala-din-1990-11480067

*** Alexa, Aurelia, (2013) STUDIU: Copiii străzii nu există la nivel politic. Numărul lor a rămas constant în Capitală din 1990 de - Mediafax,

BCU IASI - CENTRUL UNIVERSITAR LIBRARY

http://www.mediafax.ro/social/studiu-copiii-strazii-nu-exista-la-nivel-politic-numarul-lor-a-ramas-constant-in-capitala-din-1990-11480067

*** Alexa, Aurelia, (2013) STUDIU: Copiii străzii nu există la nivel politic. Numărul lor a rămas constant în Capitală din 1990 de - Mediafax, http://www.mediafax.ro/social/studiu-copiii-strazii-nu-exista-la-nivel-politic-numarul-lor-a-ramas-constant-in-capitala-din-1990-11480067, accesat online la data de 11.01.2015

*** *Asistență socială,* accesat online la data de 29.12.2014 la adresa: http://www.imparte.ro/Ajutor/Asistenta-sociala/Asistenta-sociala-definitie-functie-si-caracteristici-175.html

*** Bentu, Doiniţa (2011). *„Copiii străzii" – Influenţa modelului parental asupra opţiunii copilului de a-şi părăsi familia*, accesat online la data de 11.01.2015 la adresa: http://www.appct.ro/2011/stiinta_sufletului_online/pag3.pdf

BCU "CAROL I" UNIVERSITY LIBRARY

*** Copiii orfani, accesat online la data 29.12.2014 la adresa: http://www.ceimici.ro/articole/psihologia-copilului/traumele-copilului/copiii-abandonati-ai-societatii

*** *Copiii străzii*, accesat online la data 29.12.2014 la adresa: http://teologiesociala2011.wordpress.com/2011/03/28/copiii-strazii/

*** *Copiii străzii*, accesat online la data de 11.01.2015 la adresa: http://www.asociatia-zamolxe.ro/node/35

*** *Dex online* , accesat online la data 29.12.2014 la adresa: http://dexonline.ro/definitie/aurolac

*** *Dicţionar juridic*, accesat online la data 29.12.2014 la adresa: www.euroavocatura.ro/dictionar/319794/Persoana_defavorizata

*** *Dicţionar,* accesat online la data 29.12.2014 la adresa: *http://www.infoportal.md/dex/orfelinat*

BCU "ION CREANGĂ" LIBRARY

*** *Metoda de cercetare sociologică* accesat online la data 11.01.2015 la adresa: http://www.scritub.com/sociologie/METODA-DE-CERCETARE-SOCIOLOGIC34911.php

*** *Monitorul,* accesat online la data 29.12.2014 la adresa: http://www.monitorfg.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=3466%3Aconfesiunile-unui-orfan&Itemid=59

*** Zamfir, Simona (Coord.) (2003). *Copii străzii şi drogurile,* Salvaţi Copii, Bucureşti, accesat online la data de 11.01.2015 la adresa: http://www.stiriong.ro/documente/304.pdf

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Anexe

CHESTIONAR

"Cauzele fenomenului copiilor străzii proveniţi din familii defavorizate din oraşul Suceava"

Chestionarul este realizat în scopul unei cercetări cu privire la cauzele care au determinat apariţia fenomenului copiilor străzii. Chestionarul are un caracter exclusiv didactic şi de cercetare, nicio dată care ar putea duce la identificarea respondenţilor nu va fi făcută publică. Orice respondent are dreptul de a nu răspunde la o întrebare care îi creează un disconfort neacceptabil şi se poate retrage oricând de la completarea acestuia, inclusiv nepredând chestionarul completat. Odată primit chestionarul completat, acesta se va prelucra statistic, nicio informaţie care ar putea duce la identificarea respondenţilor nu va fi făcută publică.

Încercuiţi/bifaţi un singur răspuns, dacă nu este specificat „alegere multiplă", caz în care puteţi alege mai multe variante care vi se potrivesc.

1. Sexul:
   a) Feminin
   b) Masculin

2. Ce vârstă aveţi?
   a) Mai mică de 20 de ani
   b) Între 20-30 de ani
   c) Mai mare de 30 de ani

3. Ce orientare religioasă aveţi?
   a) Ortodoxă
   b) Catolică
   c) Alta (specificaţi care: .....)
   d) Ateism

4. Care este situaţia dumneavoastră familială actuală? Alegere multiplă
   ☐ Necăsătorit(ă)
   ☐ Căsătorit(ă)
   ☐ Divorţat(ă)
   ☐ Văduv(ă)
   ☐ Trăiesc în concubinaj
   ☐ Locuiesc cu prietenul/prietena, fără a fi căsătoriţi

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

5. Aţi întâlnit copii ai străzii?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

6. Dacă aţi întâlnit copii ai străzii, cu ce se ocupau aceştia? Alegere multiplă.
   a) Cerşeau
   b) Munceau
   c) Nu făceau nimic
   d) Alt raspuns : .....
   e) Nu ştiu
   f) Nu răspund

7. Aţi intrat în contact cu unul/mai mulţi copii ai străzii?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

8. Credeţi că etnia poate fi o cauză care favorizează fenomenul copiilor străzii?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

9. Consideraţi că aceşti copii ai străzii pot deveni delicvenţi?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

10. Credeţi că soluţia pentru reducerea numărului de copii de pe stradă este instituţionalizarea lor?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

11. Consideraţi că dacă România a devenit membră a Uniunii Europene reprezintă un factor care asigură o mai bună protejare a copiilor străzii?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

12. Consideraţi ca administraţia locală ar trebui să se implice mai mult in soluţionarea problemei copiilor străzii?

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

13. Credeţi că organizaţiile non-guvernamentale se implică mai eficient decât administraţia publică locală în protecţia copiilor străzii?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

14. Consideraţi că aceşti copii trebuie monitorizaţi de către organisme locale şi guvernamentale?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

15. Consideraţi că fenomenul copiilor străzii ar trebui să reprezinte o prioritate a administraţiei locale?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

16. Credeţi că aceşti copii ai străzii pot deveni aurolaci?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

17. Credeţi că o cauză al acestui fenomen este situaţia defavorizată a familiilor din care provin?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

18. Credeţi că aceşti copii de pe stradă sunt obligaţi să cerşească?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

19. Credeţi că o cauză a acestui fenomen poate fi consumul de droguri?

a) Da b) Nu c) Nu ştiu d) Nu răspund

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Perspective apreciative asupra articolului: **Cauzele fenomenului "copiilor străzii" proveniți din familii defavorizate din orașul Suceava, autori: Roxana–Mihaela IVAN, Alexandra CHIRIMBUȚĂ, Alexandra CONSTANTIN, Patricia BONEA, Diana CÎRCU**

Antonio SANDU[1]

Articolul **Cauzele fenomenului "copiilor străzii" proveniți din familii defavorizate din orașul Suceava**, a fost realizat de către Roxana–Mihaela IVAN, Alexandra CHIRIMBUȚĂ, Alexandra CONSTANTIN, Patricia BONEA, Diana CÎRCU, ca aplicație a metodologiei cercetării fenomenului socio-juridic, studiată în cadrul disciplinei Sociologie juridică, la specializarea Drept. Pe lângă caracterul educațional al elaborării prezentei

---

[1] Prof. Univ. Dr. Departamentul de Administrație Publică și Drept, Universitatea „Ștefan cel Mare "Suceava, Facultatea de Științe Economice și Administrație Publică, Specializarea: Drept, Anul I.

micro-cercetări, scopul realizării acesteia a fost pe de o parte de informare –a viitorilor juriști în primul rând – și opiniei publice în general cu privire la *cauzele percepute* ale fenomenului *copii străzii* în Municipiul Suceava.

Considerăm necesară punctarea distincției dintre *cauzele* care determină un fenomen social în general – și în particular fenomenul copiii străzii – de cauzele percepute ale fenomenului.

A determina cauzele așa-zis *reale* ale unui fenomen social presupune plasarea cercetătorului într-o paradigmă epistemologică obiectivist-realistă, de factură pozitivistă sau postpozitivistă. Acest lucru implică postularea unei lumi sociale *obiective* în sine, complet exterioară investigatorului, dar și a oricăror altor observatori ai respectivului fenomen social. Pentru partizanii unei asemenea poziții, un fenomen social are o serie de cauze obiective, exterioare subiecților investigației sociologice, care îl determină, în sensul că fac ca respectivul fenomen social să apară și să se dezvolte. Identificarea acestor cauze poate duce la o intervenție socială eficientă, în sensul

contracarării unor fenomene sociale nedorite, şi a amplificării acelor fenomene sociale care au un impact pozitiv maxim asupra dezvoltării sociale. Fenomenul copii străzii poate fi din această perspectivă pus sub semnul unor cauze generatoare, dintre care autorii articolului au evidenţiat *factorul politic conjunctural* dat de politica pronatalistă din perioada comunistă, vidul legislativ existent în domeniu, lipsa unor politici sociale adecvate în ceea ce priveşte combaterea sărăciei, a dependenţei, a unei politici sociale improprii în domeniul locuirii.

Studiile realizate în România, şi citate în lucrarea de mai sus, sunt toate tributare acestei paradigme obiectiviste, fiecare dintre ele încercând să identifice o serie de cauze concrete ale fenomenului, şi promiţând rezolvarea lui, sau cel puţin diminuarea acestuia prin implementarea unor politici publice eficiente în domeniul combaterii sărăciei, a combaterii abandonului copiilor şi în general prin politici asistenţiale dedicate fenomenului.

Autoarele articolului pe care îl analizăm nu neagă aceste observaţii, provenite din literatura de specialitate, ele adăugând în

propriile lor ipoteze şi situaţia familială, mai ales disfuncţiile existente la nivelul familiei ca posibile cauze ale fenomenului copii străzii. Ceea ce îşi doresc să surprindă în plus autoarele microcercetării este dimensiunea proiectată a fenomenului social, cu alte cuvinte cauzele *percepute* ale acestuia.

Fără a o preciza expres în cuprinsul lucrării, alături de paradigma postpozitivistă, care rămâne centrală în elaborarea microcercetării, putem sesiza o serie de elemente care provin din paradigma epistemologică *social-construcţionistă.* Un fenomen social, şi fenomenul *copii străzii* nu face excepţie, este în conformitate cu această paradigmă (Sandu, 2012a) în primul rând un fenomen comunicaţional, interacţiunile sociale dintre actorii comunicaţionali fiind cele răspunzătoare de dinamica unui fenomen social. Dintr-o astfel de perspectivă, pe care o numim *paradigma deficienţei* (Sandu, 2012b) un fenomen social cu impact negativ asupra dezvoltării sociale, va exista şi se va amplifica atâta timp cât va avea o capacitate de a polariza energiile discursive către el, instituind constructe sociale specifice. Din această perspectivă, fenomenul

copiii străzii este un rezultat al procesului de construcție socială a realității lumilor sociale alternative. Cauzele *construcției* sociale ale fenomenului rezidă în procesele comunicaționale *despre* copii străzii, în modul în care societatea se raportează la lumile sociale alternative. Această presupoziție social-constructionistă nu neglijează cauzele economice și sociale menționate anterior, ci doar le recontextualizează în procesul de *creare de sens*, prin care comunitatea își reprezintă fenomenul social. Cauzele sociale și cele economice amintite, nu sunt – din perspectivă social-constructionistă – exterioare universului social în care fenomenul copii străzii se desfășoară, și nu pot fi delimitate clar în contextul creerii constructului numit *copiii străzii*. Instanțele de construcție socială a fenomenului *copiii străzii* pot avea o natură preponderent economică, una preponderent socială, educațională, parentală etc. Din această perspectivă, politicile *asistențiale* nu pot fi răspunzătoare de diminuarea amplitudii fenomenului, atâta vreme cât ele se desfășoară în interiorul aceleiași paradigme constructive a deficienței sociale.

BCU ASISTENȚĂ LIVERSITY LIBRARY

În acest context devine semnificativă analiza *cauzelor percepute* ale fenomenului, adică a celor prin care indivizii își explică – își formează constructul *fenomenul copiii străzii.* Aceste cauze percepute au o putere constructivă deosebită, întrucât percepțiile sunt rezultatul unor *negocieri* asupra sensurilor sociale ale fenomenului (Sandu, 2012b). Prin negocieri asupra sensului social al unui termen, nu înțelegem o serie de procese deliberative mai mult sau mai puțin conștientizate de actorii sociali, ci mai degrabă derularea proceselor de socializare, în care actorul social are o capacitate mai mică sau mai mare de agent comunicațional[2].

Identificarea cauzelor care determină fenomenul social al copiilor străzii așa cum ele sunt percepute de respondenții obișnuiți, și nu

[2] Cu privire la Construcția socială a relității, cititorii sunt invitați să lectureze capitolele corespunzătoare din volumele: Sandu, A. (2015a). *Elemente de sociologie și logică.* București, România: Editura Didactică și Pedagogică-RA și respectiv: Sandu, A. (2015b). *Etică profesională și transparență în administrația publică.* București, România: Editura Didactică și Pedagogică-RA. Facem mențiunea că elementele cu privire la paradigma social construcționistă au fost puse la dispoziția studenților la momentul realizării microcercetării analizate.

de un public de specialitate constituit din sociologi, asistenți sociali, jurişti etc, permite aşadar înțelegerea modului în care populația *se raportează* la copiii străzii, putând fi puse în evidență stereotipuri existente la nivelul publicului, fenomene de etichetare, de marginalizare şi discriminare la care copiii străzii sunt vulnerabili.

Din acest punct de vedere salutăm inițiativa autoarelor de a realiza cercetarea pornind de la „abordarea fenomenului copiilor străzii ca pe un concept ştiut şi însuşit" de către public, putându-se astfel pune în evidență o serie de cauze favorizante în apariția fenomenului.

O aparentă inconsecvență atât față de modelul postpozitivist cât şi față de modelul construcționist apare atunci când autoarele postulează faptul că: „*Familiile defavorizate constituie principala cauză a acestui fenomen care duce la un şir de consecințe ale vieții de stradă*" (Ivan, Chirimbuță, Constantin, Bonea, Cîrcu, 2015), afirmație ce tinde să închidă universul social al cercetării. În opinia noastră în locul unei postulări de factură pozitivistă a cauzalității familiale a fenomenului copiii străzii, mai în

consonanţă cu modalitatea epistemică de abordare a articolului ar fi fost o formulare care să sugereze că familia disfuncţională poate constitui o cauză semnificativă a fenomenului. Interpretând în manieră constructionistă ipoteza cercetării, am putea arăta faptul că mediul familial ca instanţă socializantă (instanţă de construcţie socială a copilăriei şi parentalităţii)[3] reprezintă o cauză majoră a fenomenului *copiii străzii.*

Autorii formulează o serie de ipoteze, alături de cea centrală, susmenţionată, referitoare la abandonul în orfelinate (termenul orfelinate nu mai este de actualitate, literatura de specialitate înlocuindu-l cu cel de Centre de Plasament n.n).

Alte ipoteze formulate de autori se referă la creşterea numărului copiilor de pe stradă şi respectiv faptul că o serie de alte fenomene sociale pot fi şi ele răspunzătoare de creşterea incidenţei cazurilor de copii ai străzii şi anume:

[3] În acest sens sugerăm cititorului să parcurgă volumul Cojocaru, D. (2008). *Copilăria şi construcţia parentalităţii. Asistenţa maternală în România.* Iaşi, România: Editura Polirom.

disfuncțiile din instituțiile de protecție a copilului, utilizarea copiilor pentru cerșit, creșterea consumului de substanțe psihotrope și mai ales a inhalării de aurolac.

Derivate din literatura de specialitate menționată, sunt formulate de asemenea o serie de ipoteze operaționale referitoare la necesitatea unor politici sociale în domeniu care să solicite implicarea instituțională din partea autorităților statului.

Perspectiva metodologică se bazează pe un design mixt atât cantitativ cât și calitativ. Perspectiva cantitativistă are la bază aplicarea unui chestionar ce își propune să identifice percepția publică referitoare la copii străzii. Chestionarul a fost aplicat Municipiul Suceava unui număr de 70 de persoane. Eșantionul nu este unul reprezentativ din punct de vedere statistic, datele neputând fi generalizate populației din Municipiul Suceava, dar putând fi extrapolate în scopul de a sta la baza unei politici de educare a populației asupra dimensiunilor fenomenului și modalităților de reducere a discriminării la care copii străzii sunt supuși.

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Relevanța statistică menționată de autori face referire la coerența internă a răspunsurilor calculată din punct de vedere statistic. Aspectele calitative ale demersului de cercetare au constat în două microinterviuri realizate cu un copil al străzii și respectiv un asistent social, implicat în lucrul cu respectiva categorie de populație vulnerabilă. Interpretarea cantitativă a datelor rezultate realizată într-o manieră convențională prezentandu-se atât datele brute obținute, procentele din eșantion, cât și semnificația pe care autorii articolului o oferă respectivelor date. În acest context trebuie să facem precizarea că răspunsuri precum cel în care se afirmă că 46% dintre copiii străzii cerșesc, ar trebui reformulată în maniera 46% dintre respondenți consideră că principala activitate a copiilor străzii este cerșetoria. De asemenea, întrebarea 8 trebuie interpretată în sensul că în opinia respondenților, etnia reprezintă una din cauzele favorizante ale fenomenului copiii străzii. Că aceasta este și intenția autorilor microcercetării rezultă din faptul că în continuarea interpretării se enunță explicit procentul dintre respondenții care susțin contrariul.

Partea calitativă reprezentată de microinterviuri este prezentată ca atare, referindu-se la transcrierea aproape integrală a acestora. Analiza de conținut vizează identificarea unor categorii cheie existente în răspunsurile persoanelor intervievate a frecvenței percepute a respectivelor categorii tematice, de unde se deduce importanța oferită de respondenți acestora, precum și structurile comunicative identificate în răspunsul intervievatului, care susțin respectivele categorii tematice.

Deși sesizăm pe alocuri o ușoară imprecizie în exprimare, redundanța unor aspecte teoretice și metodologice cuprinse în articol, punem acestea pe seama experienței limitate ale autorilor. Constatăm cu bucurie că dincolo de incongruențele inerente menționate, articolul poate constitui o sursă de documentare referitoare la fenomenul „copiii străzii" și la dinamica percepției acestuia în rândul populației Municipiului Suceava.

BCU IAȘI CENTRU UNIVERSITAR

Bibliografie

Cojocaru, D. (2008). *Copilăria şi construcţia parentalităţii. Asistenţa maternală în România.* Iaşi, România: Editura Polirom.

Ivan, R. M., Chirimbuţă, A., Constantin, A., Bonea, P., Cîrcu, D. (2015). Cauzele fenomenului "copiilor străzii" proveniţi din familii defavorizate din oraşul Suceava. În Sandu, A. (coord.) (2015). *Seminarii de sociologie juridică. Microcercetări.* Iaşi, România: Editura Lumen.

Sandu, A. (2012a). *Social Constructionist Epistemology. A transmodern overview.* Germany, Saarbrucken: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Sandu, A. (2012b). *Appreciative ethics. A constructionist version of ethics.* Saarbrucken, Germany: LAP LAMBERT Academic Publishing.

Sandu, A. (2015a). *Elemente de sociologie şi logică.* Bucureşti, România: Editura Didactică şi Pedagogică-RA.

Sandu, A. (2015b). *Etică profesională şi transparenţă în administraţia publică.* Bucureşti, România: Editura Didactică şi Pedagogică-RA.

BCU "CONSTANTIN BRĂILOIU" LIBRARY

Aşteptările studenţilor la drept cu privire la piaţa muncii

Corina Maria AVRAM
Vlad AIRINEI
Mihaela BOTEZATU
Bianca-Lucia CEBUREAC
Marius-Florian DAN

Capitolul I. Cadre Teoretice

Contextul prezent

După 25 de la revoluţia din 1989, se pare că sistemul educaţional din ţara noastră se luptă încă, fără prea mare succes, să se plieze pe nevoile pieţei muncii. Noua generaţie, probabil "ajutată" şi de sfaturile şi concepţiile părinţilor lor care au crescut în epoca comunistă, consideră că numai anumite profesii se bucură de prestanţa şi beneficiile pe care ei le consideră ca fiindu-le necesare, aşa încât, ca urmare a cererii venite din partea acestora, coroborate cu faptul că numai un număr foarte mic de locuri sunt bugetate de stat, restul fiind plătite de

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

către studenți, universitățile din România se adaptează acestei cereri și scot pe bandă rulantă absolvenți în diverse domenii fără să simtă deloc nevoia de a se adapta cererii venite din piața muncii, așa încât există un dezechilibru major între cererea pieței și oferta de absolvenți a facultăților. Acest dezacord între cerere și ofertă face ca pentru unele profesii, firmele să fie dispuse să plătească salarii extrem de mari, în timp ce pentru altele se plătesc salarii minime sau chiar se folosesc absolvenți de studii superioare pe funcții ce nu necesită calificare.

În domeniul juridic, lucrurile nu sunt departe de acest adevăr, în sensul că numărul absolvenților depășește cu mult cererea din sistem, mai ales dacă vorbim de locurile de muncă din sistemul bugetar (magistrați). Se constată de asemenea o slabă pregătire a studenților la drept, ceea ce face accesul în profesie destul de dificil, mai ales pentru că este condiționat în acest domeniu de absolvirea unui examen ce și-a căpătat renumele de "foarte dificil". Ca și cum aceste discrepanțe și deficiențe din sistem nu ar fi de ajuns, se pare că tinerii absolvenți au tendința de a-și supraevalua

nivelul de pregătire şi consideră că facultăţile absolvite nu au contribuit suficient la pregătirea lor pentru a se angaja în primul loc de muncă şi au tendinţa de a supraestima nu doar capacităţile lor profesionale, dar şi capacitatea angajatorilor de a le oferi condiţiile de muncă şi salarizare la care ei visează. Se constată astfel că aşteptările lor depăşesc de cele mai multe ori posibilităţile şi disponibilitatea angajatorului, care cel putin în primă fază, simte mai degrabă că trebuie să investească în aceşti tineri decât că trebuie să-i răsplătească pentru munca depusă. Absolventul, probabil condus de dorinţa de a ajunge cât mai repede pe o poziţie înaltă în carieră, are tendinţa să "fure startul" încercând să plece de pe o poziţie cât mai avantajoasă pentru el, ceea ce face şi mai dificil accesul pe piaţa muncii. La acest tablou contribuie şi imaginea uşor distorsionată a faptului că cei care lucrează în domeniul juridic duc o viaţă de lux, plină de succes şi realizări, viaţă la care aspiră fiecare absolvent şi la care crede că va accede odată cu intrarea în profesie.

Pe de altă parte, majoritatea studenţilor se declară dispuşi să facă practică neremunerată

în timpul facultății, ceea ce ar putea fi chiar elementul conciliant în acest dezacord. Contactul direct cu mediul profesional, cu realitățile cotidiene de la locul de muncă, este chiar elementul ce ar putea înclina balanța și ar echilibra percepțiile ambelor părți, punându-le în acord una cu cealaltă. Studenții pe de o parte s-ar clarifica și în ceea ce privește propria lor pregătire, dar și în privința condițiilor de muncă la care se pot aștepta după terminarea studiilor, iar angajatorii ar putea să le ofere cât încă mai e timp, repere clare în materie de așteptări pe care aceștia le au de la tinerii absolvenți, așteptări care încă se mai pot împlini în timpul facultății. Locul unde tinerii și-ar dori să facă practică ar putea fi relevant mai ales pentru universitate și pentru asociațiile studențești, astfel încât pe viitor s-ar putea organiza stagii de pregătire acolo unde se solicită de către studenți.

Capitolul II. Literatura de specialitate

Integrarea dificilă pe piața extrem de dinamică a muncii în România a tinerilor absolvenți constituie o problematică destul de

BCU IAȘI / CENTRUL UNIVERSITAR

comună în acest început de secol XXI. Din nefericire, acest lucru se întâmplă şi datorită sistemului care "descurajează tinerii, determinându-i să se orienteze spre inactivitate sau descurajându-i să caute oportunităţi de dezvoltare personală".

Se poate observa că atât pentru absolvenţi, cât şi pentru angajatori, competenţele specifice dobândite în cadrul programelor de licenţa ocupă un loc important în găsirea unui post de muncă, cât şi în oferirea acestuia. Rezumându-ne la categoria absolvenţilor de Drept şi integrarea acestora pe piaţa muncii, vom constata mai degrabă o creştere a ratei şomajului decât o vizibilă integrare. Viitorii jurişti întâmpină dificultăţi, întrucât dobândirea unui statut juridic necesită o perioadă îndelungată de stagiatură abia în urma căreia un tânăr se poate integra pe deplin pe piaţa forţei de muncă şi îşi poate realiza o carieră profesională de natură juridică. În aceste condiţii, de multe ori negăsindu-şi un maestru pe placul aşteptărilor, tinerii se plafonează, ceea ce-i integrează în rândul populaţiei tinere inactive. Prin urmare, o mai bună integrare profesională a

licenţiaţilor în ştiinţe juridice pe piaţa muncii specializată necesită modificări la nivelul organizării procesului de formare.

În urma analizei proiectului "Educaţie juridică de calitate - o şansă mai bună de inserţie socio-profesională!" sesizăm că de vină pentru "destinul" absolvenţilor de drept este planul de învăţământ care "nu ia în considerare incapacitatea tinerilor cursanţi de a înţelege şi asimila informaţiile în domeniul juridic, un domeniu total nou în raport cu cele cu care s-au familiarizat de-a lungul timpului prin structurile educaţionale în care s-au integrat."

Totodată, studenţii invocă ca element de ineficienţă şi "lipsa corelării teoriei cu practica în domeniul juridic, lipsa de programe de pregătire a unor stagii de formare şi aplicare practică a cunoştinţelor teoretice".

O altă problemă în vederea acceptării studenţilor de la Drept pe piaţa muncii o constituie şi numărul mare de absolvenţi, o parte dintre aceştia prezentând o motivaţie scăzută pentru studiu în timpul facultăţii, dar cu toate astea, prin celebrul proces de "nepotism", ajung să ocupe importante funcţii juridice. Remedierea

acestei probleme constă într-o riguroasă selecție a candidaților la admiterea în facultățile de Drept.

În același timp, se observă că facultățile cu profil juridic nu ajută suficient la dobândirea unor abilități eficiente la locul de muncă sau pentru lucrul în echipă, abilități necesare cerințelor de la locul de muncă.

Într-un interviu acordat, profesorul și juristul Lucian Mihai consideră că "există prea multe facultăți de drept" cu numeroși profesori care nu au calitățile minime necesare pentru a fi cadre didactice. Totodată, în vederea unei mai bune integrări a studenților de la Drept pe piața muncii, este bine ca acesta din urmă să încerce să decidă încă de pe vremea când este în facultate, direcția în care va lucra, pentru a-și creea contactele necesare. Concluzionând, această dificilă integrare a studenților de la Drept pe piața muncii nu este în principal datorată studenților, ci a celor care îi educă. Așadar, odată cu o perfecționare a planului de învățământ, o schimbare în rândul cadrelor didactice, dar și cu o motivație mai puternică pentru cursuri, seminarii, citit din partea studenților, integrarea

BCU ASE CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

şi vizibilitatea acestora pe piaţa muncii s-ar produce cu o mai mare uşurinţă.

Măsuri de îmbunătăţire a şanselor tinerilor:

Politicile vizând ocuparea tinerilor au cunoscut o dinamică ascendentă în ceea ce priveşte ameliorarea acestui fenomen în rândul şomerilor. Această tendinţă este mai evidentă începând din anul 2000, când, potrivit datelor statistice, rata şomajului a scăzut.

Politicile guvernamentale în ceea ce priveşte problematica integrării tinerilor în piaţa muncii au cunoscut o accentuare deosebită în ultima vreme, prin adoptarea unor măsuri active de stimulare a inserţiei profesionale şi creării de noi locuri de muncă. În egală măsură, guvernul a fost preocupat de adoptarea şi implementarea prevederilor legislaţiei Uniunii Europene în domeniul politicii sociale. Efectele pozitive s-au făcut simţite în numărul de ansamblu al şomerilor, în special cel al şomerilor de lungă durată, cunoscând o scădere semnificativă. Cu toate acestea, tinerii au încă o pondere însemnată în rata generală a şomajului, iar aceste eforturi de sprijinire a accesului tinerilor pe piaţa

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

muncii trebuie continuate. Faptul că România aderă şi participă la proiectele europene de dezvoltare comunitară în domeniul politicilor de ocupare a forţei de muncă începe să aibă ca efect rezultate în ceea ce priveşte diminuarea ratei şomajului structural în rândul tinerilor care beneficiază de aceste măsuri.

Un alt aspect care merită menţionat este acela că şi politicile sociale pasive au cunoscut o diverisificare a acţiunilor adoptate, şi un exemplu în acest sens îl reprezintă acordarea subvenţiei de la buget pentru salariul absolvenţilor angajaţi în primul an după terminarea şcolii. O atenţie deosebită trebuie acordată în continuare tinerilor şomeri din mediul rural, şi celor cu studii medii sau sub medii.

Tinerii care îşi caută un loc de muncă au tendinţa de a-şi supraevalua nivelul de pregătire şi consideră că instituţiile superioare de învăţământ nu contribuie suficient la pregătirea lor pentru a se angaja şi a performa la primul loc de muncă. Concluziile fac parte dintr-un raport mai amplu realizat la nivelul regiunii, în 11 ţări şi cu aportul a peste 4.000 de studenţi sau absolvenţi din instituţii de învăţământ cu profil

economic din marile oraşe. România s-a alăturat proiectului la sfârşitul anului trecut, fiind astfel inclusă în cea de-a 3-a ediţie a raportului *"Primii paşi pe piaţa muncii"*.

„Răspunsurile studenţilor români confirmă concluziile raportului regional; în general, tinerii au tendinţa de a-şi supraevalua competenţele înainte de primul lor contact cu realitatea din câmpul muncii, fapt ce este confirmat şi prin experienţa noastră de recrutare", spune Carmen Baibarac, Senior Manager Resurse Umane, Deloitte România. „Este o atitudine specifică vârstei, cu toţii ne aducem aminte de propriul entuziasm din anii facultăţii. Dusă la extrem, însă, atrage riscul dezamăgirii în viaţa reală, atunci când angajatorii nu le confirmă opinia pozitivă pe care o au despre calităţile şi abilităţile personale, fie la momentul interviului de selecţie, fie ulterior, la evaluarea performanţelor".

Peste 80% dintre respondenţi se autoevaluează ca având abilităţi bune şi foarte bune de analiză, de comunicare, interpersonale, de orientare spre rezolvarea problemelor, de învăţare şi lucru în echipă si consideră că aportul

lor valoric pentru angajatorul actual sau viitor este ridicat sau foarte ridicat. În strânsă legătură, aşteptările financiare medii pentru primul loc de muncă depăşesc suma pe care mulţi angajatori sunt pregătiţi să o ofere, fiind mai ridicate decât salariul mediu pe economie în România.

În acelaşi timp, peste 50% dintre respondenţii acestui studiu consideră că pregătirea de care beneficiază în cadrul facultăţilor este slabă sau foarte slabă comparativ cu responsabilităţile lor profesionale viitoare.

Studenţii afirmă, de asemenea, că nu primesc suficient sprijin pentru procesul de căutare a unui loc de muncă (72% dintre ei apreciază că instituţiile de învăţământ la care sunt înscrişi au o contribuţie modestă în acest sens).

„Aceste concluzii reflectă un nivel general de nemulţumire faţă de calitatea educaţiei formale pe care pe care o primesc, cu precădere pe aspecte non-tehnice cum ar fi pregătirea absolvenţilor pentru accesarea unor oportunităţi atractive de carieră. Observăm că în ultimii ani universităţile au devenit mai preocupate de aceste aspecte, însă există în

continuare o mare nevoie în acest sens", spune Silviu Bădescu, Manager Resurse Umane. „La nivel particular însă, răspunsurile sunt mai nuanțate, opinia studenților față de propria facultate (în ceea ce privește sprijinul și calitatea educației de care beneficiază) fiind diferită în funcție de specializare: studenții cu profil contabil, financiar sau de la drept evaluează mai bine propria facultate față de studenții altor specializări".

Totodată, raportul arată că tinerii valorizează munca în aceeași măsură cu generațiile mai înaintate în vârstă, contrazicând convingerea comună conform căreia "tinerii de astăzi" sunt mai aplecați către maximizarea propriei dezvoltări și a timpului liber. În realitate, ei valorizează munca suficient de mult încât majoritatea respondenților sunt dispuși să se transfere – fie în țară, fie în străinătate – în scopul obținerii unui loc de muncă atractiv.

Europa Centrală – o piață a muncii divizată, dar cu trăsături comune

Contrar așteptărilor, reprezentanții așa-zisei Generații Y (născuți la sfârșitul anilor '80 și

începutul anilor '90) nu sunt un grup omogen, care împărtăşesc atitudini similare faţă de muncă şi de echilibrul dintre viaţa personală şi viaţa profesională. Studenţii din Polonia şi Ungaria, de exemplu, manifestă o atitudine considerabil diferită faţă de locul de muncă, planurile pentru o carieră, aşteptări şi ambiţii. Cei din ţările baltice (Lituania şi Letonia mai ales) sunt mai optimişti decât restul ţărilor incluse în studiu; la polul opus se situează studenţii din ţările balcanice, care sunt cel mai puţin optimişti.

Un alt aspect interesant, identificat de studiul Deloitte, este că o mare parte dintre studenţii şi absolvenţii marilor universităţi central-europene au tendinţa de a-şi evalua propriile abilităţi mai favorabil decât pe ale celorlalţi contra-candidaţi pe piaţa muncii. De altfel, aşteptările lor financiare pentru primul loc de muncă depăşesc nivelul pe care angajatorii din regiune sunt dispuşi să îl plătească şi sunt adesea semnificativ mai mari decât salariul mediu pe economie din ţara de origine.

Gavin Flook, Partener responsabil cu gestionarea talentelor la nivelul Deloitte Europa Centrală, spune: „Este bine că am identificat un

nivel atât de ridicat al încrederii în sine la nivelul studenților implicați în studiul nostru, dar inevitabil concluzionăm că marea lor majoritate ar putea fi dezamăgiți de faptul că angajatorii nu le vor împărtăși încrederea în aceeași măsură. În același timp, studenții și absolvenții chestionați consideră că universitățile ar putea face mai mult pentru a-i pregăti pentru piața muncii și procesul de angajare. O mai bună pregătire în acest sens ar putea spori valoarea pe care ei o generează angajatorilor încă din prima zi".

De altfel, îmbunătățirile aduse în această arie ar putea fi un factor cheie pentru rezolvarea ratei ridicate a șomajului înregistrată la nivelul tinerilor, inclusiv a absolvenților de facultate – una dintre cele mai importante provocări cu care se confruntă Europa Centrală, dar și Uniunea Europeană per ansamblu.

Potrivit raportului, multe dintre atributele unui angajator cu o strategie eficientă de atragere și retenție a talentelor de top nu sunt greu sau costisitor de implementat. În opinia respondenților, cele mai importante criterii de selecție a unui loc de muncă sunt oportunitățile de dezvoltare pe termen lung și învățare; de

BCU IAȘI / CENTRUL UNIVERSITAR

asemenea, aprecierea şi recunoaşterea calităţii muncii sunt cele mai eficiente metode de retenţie a angajaţilor buni. Gavin Flook subliniază: „Acestea sunt, de altfel, calităţile unui bun angajator, fiind mult mai eficiente decât un nivel ridicat de salarizare".

Bibliografie:

Studiu: Atitudinile şi aşteptările tinerei generaţii faţă de piaţa muncii accesat online la data de 08.01.2015 la adresa:
http://www.juridice.ro/255228/deloitte-atitudinile-si-asteptarile-tinerei-generatii-fata-de-piata-muncii.html

Barr, N., *Pieţele forţei de muncă şi politica socială în Europa centrală şi de est*, Bucureşti, Centrul de calcul, statistică sanitară şi documentare medicală, 1995.

Mărginean, I., Bălaşa, A., coordonatori, *Calitatea vieţii în România*, Bucureşti, Editura Expert, 2005.

BCU "I. VĂCĂRESCU" LIBRARY

Zamfir, C. (coord.), *Politici sociale în România: 1990–1998*, Bucureşti, Editura Expert, 1999.

Principalele legi care constituie cadrul normativ din domeniul muncii şi egalităţii între femei şi bărbaţi pe piaţa forţei de muncă din România:

- Legea nr.1/1991
- Legea 107/2004
- Legea 580/2004 şi OUG 144 /2005
- H.G. – 74/2002
- H.G. – 1089/2002
- H.G. – 934/2004
- H.G. – 936/2004
- H.G. – 937/2004

Interviu acordat, profesorul şi juristul Lucian Mihai, accesat online la data de 09.01.2015 la adresa:
http://www.romanialibera.ro/economie/finante-personale/-exista-prea-multe-facultati-de-drept--209481

Capitolul III. Scopul si obiectivele cercetarii

Scopul cercetării noastre este formarea unei imagini de ansamblu asupra aşteptărilor şi

BCU IAŞI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

cerințelor pe care studenții la drept din USV le au vis a vis de piața muncii. Astfel că obiectivele pe care le-am urmărit în această cercetare au fost tocmai identificarea așteptărilor, cerințelor și intențiilor pe care studenții la drept le au vis a vis de carieră și piața muncii. Pentru a ne îndeplini acest obiectiv, am conceput și realizat următoarele activități:

1. identificarea instrumentelor prin care să ne atingem scopul cercetării;

2. elaborarea unui chestionar cu ajutorul căruia să putem scoate în evidență următoarele aspecte relevante pentru obiectivul cercetării:

- identificarea strategiilor de acțiune a studenților în urma absolvirii;
- clasificarea preferințelor studenților față de profesiile juridice;
- cunoașterea percepției studenților cu privire la accesul în profesie;
- identificarea așteptărilor studenților referitoare la condițiile de muncă și salarizare;
- identificarea dorinței de a face practică în timpul facultății și preferințele studenților față de locul de practică;

BCU IAȘI - CENTRALA UNIVERSITARĂ

3. Realizarea unei baze de date şi analiza statistică a datelor obţinute.

Capitolul IV. Ipotezele cercetării

În realizarea acestei cercetări am plecat de la premisa că deşi există pe de o parte o dorinţă preponderentă de a se integra pe piaţa muncii imediat după terminarea studiilor, accesul în profesie este îngreunat pe de o parte de exigenţa examenelor şi concurenţa acerbă, dar pe de altă parte şi de aşteptările exagerate ale studenţilor referitor la condiţiile de muncă şi salarizare.

Ipotezele operaţionale de care ne-am folosit în analiza cantitativă a datelor au fost:

- Studenţii au ca ţintă principală magistratura, celelalte profesii juridice având un procentaj mai mic.
- Deşi majoritatea studenţilor văd ca dificil accesul în profesie, au aşteptări foarte mari legate de salarizare şi condiţiile de muncă, iar cei care sunt dispuşi să lucreze în alt domeniu au un procent foarte mic.

BCU "LUCIAN BLAGA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- Studenţii sunt dornici să profeseze imediat după terminarea studiilor, cei care vor opta pentru continuarea lor sau pentru a se căsători, vor avea procentaje mai mici.
- Există o disponibilitate generală pentru a face practică neremunerată în domeniul juridic.

Capitolul V. Metodologia utilizată

V.1. Descrierea eşantionului

Universul cercetării este format din studenţii la drept, în cadrul aceleiaşi facultăţi, în ani diferiţi, cu domiciliu urban şi rural. Eşantionul pe care am aplicat ancheta sociologică a fost constituit din 50 de subiecţi.

V.2. Instrumentele utilizate pentru cercetare

Pentru realizarea scopului şi implicit, a obiectivelor cercetării, am ales metoda anchetei sociologice prin sondaj, iar pentru sistematizarea informaţiilor pe baza modelului de chestionar s-au definitivat instrucţiunile de completare şi criteriile de verificare logică şi sintactică a datelor ce se vor preleva din chestionare şi prelucrarea

BCU "Ion Creangă" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

lor. Perioada de recoltare a informațiilor a fost 18.12.2014 – 05.01.2015 acestea fiind culese de la participanți prin completarea chestionarului în prezența operatorului, în campusul USV. Operatorii de teren au fost toți studenții implicați în această cercetare și anume: Avram Corina Maria; Airinei Vlad; Botezatu Mihaela; Cebureac Bianca Lucia; Dan Marius-Florian.

Capitolul VI. Prelucrarea, analiza și interpretarea informațiilor

Operația de prelucrare a constat în editarea, codificarea și tabularea datelor obținute. Editarea a vizat verificarea și rectificarea erorilor (unde a fost posibil) sau eliminarea chestionarelor afectate de erori grave. Au fost verificate un număr de 45 chestionare completate, și în urma verificării au fost anulate un număr de 5.

După editarea datelor, s-a trecut la sistematizarea și centralizarea lor, după care s-a procedat la analiza datelor în conformitate cu scopul și obiectivele cercetării. Prelucrarea datelor s-a făcut manual, ținând cont de

cunoştinţele noastre limitate în folosirea programului SPSS, dar considerăm că a fost mai degrabă o practică utilă decât un dezavantaj.

Dintr-un număr de 40 de chestionare valide, dupa centralizarea datelor din ultima rubrică a chestionarului, unde se cereau date referitoare la sexul subiecţilor participanţi şi mediul de proveniență, s-a constatat că din 40 de subiecţi, 32,5% (13) sunt de sex masculin şi 67,5% (27) de sex feminin; 67,5% provin din mediu urban şi 32,5% din mediu rural.

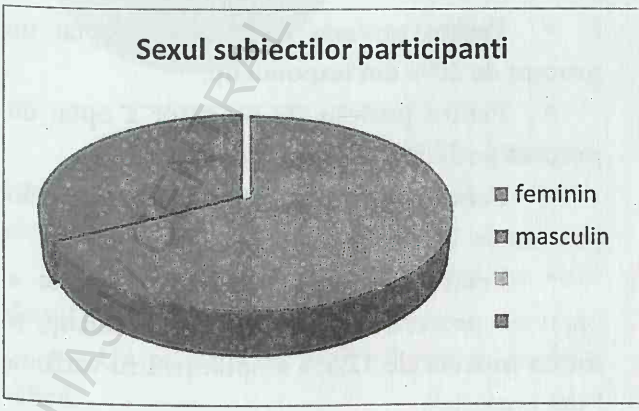

BCU IAŞI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

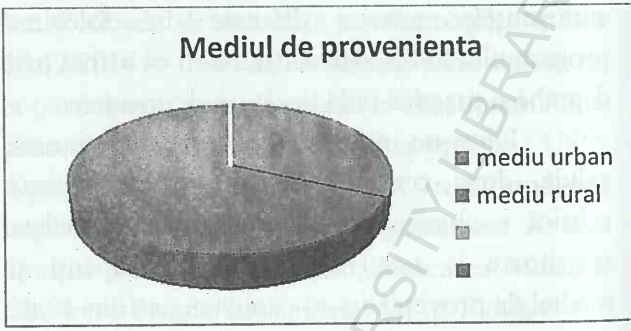

Întrebarea numărul 1 a urmărit identificarea opţiunilor studenţilor faţă de profesiile juridice, acestea având următoarea pondere:

- Pentru profesia de avocat a optat un procent de 30% din respondenţi;
- Pentru profesia de procuror a optat un procent de 27,5% din respondenţi;
- Pentru profesia de judecător a optat un procent de 17,5% din respondenţi;
- Pentru profesia de consilier juridic a optat un procent de 12,5% din respondenţi, şi tot un procent de 12,5% a optat pentru varianta "altă profesie".

Interesant este că nimeni din cei 40 de respondenţi nu a optat pentru varianta "grefier" şi nici pentru varianta "nu ştiu/nu răspund",

ceea ce denotă că majoritatea respondenților sunt deja hotărâți în ceea ce privește alegerea unei profesii juridice, dar opțiunea de grefier nu este percepută ca fiind atractivă.

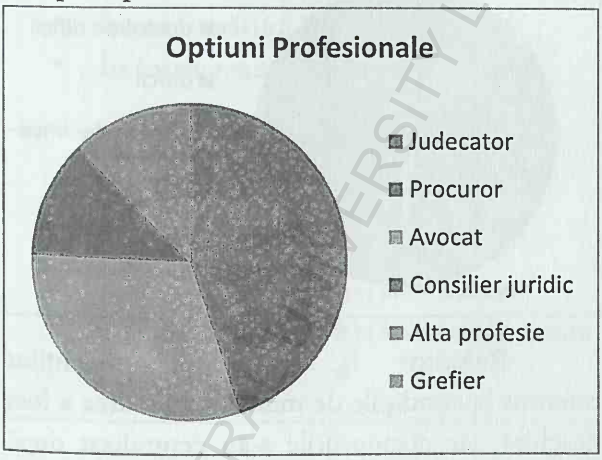

La întrebarea ce urmare are percepția studenților vis a vis de accesul în profesie, răspunsurile au fost astfel:

- Un procent de 57,5% îl văd ca fiind destul de dificil;
- Un procent de 27,5% îl percep ca fiind dificil;
- Un procent de 10% îl văd ca fiind extrem de dificil;

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- Un procent de 5% îl consideră uşor.

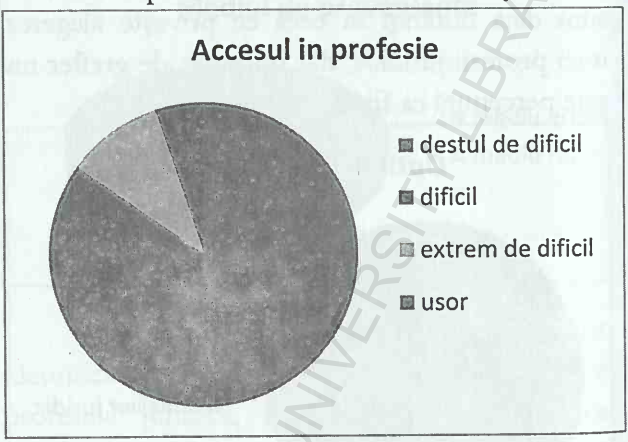

Referitor la aşteptările studenţilor referitor la condiţiile de muncă, întrebarea a fost deschisă, iar răspunsurile s-au centralizat după cum urmează:

- 30% îşi doresc un salariu care să-i motiveze, considerabil;
- 5% s-ar mulţumi la început cu un salariu modest; iar tot atâţia şi-ar dori satisfacţii materiale;
- 30% îşi doresc condiţii bune de muncă;
- 7,5% ar aprecia relaţii colegiale bune şi tot atâţia ar aprecia cât mai mult timp liber;
- 7,5% şi-ar dori un birou personal.

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Măsura în care participanții la studiu sunt dispuși să reconsidere aceste așteptări este următoarea:

- În mică măsură 62,5%
- În mare măsură 20%
- În foarte mare măsură 7,5%

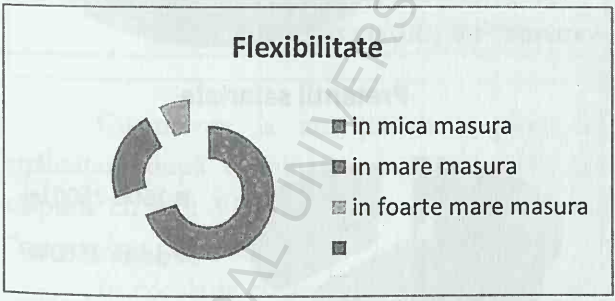

Corelând răspunsurile la aceste două întrebări, putem foarte ușor să concluzionăm că deși așteptările studenților în raport cu condițiile de muncă sunt foarte mari, disponibilitatea de a regândi aceste așteptări este foarte scăzută.

Întrebarea referitoare la salariul minim pentru care studenții ar fi dispuși să lucreze după terminarea facultății are ca rezultat statistic următorul grafic:

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

- Îşi doresc între 1500 şi 2500 lei – 37,5% dintre respondenţi
- Îşi doresc un salariu de peste 2500 lei – 32,5% din respondenţi
- S-ar mulţumi cu un salariu între 900 şi 1500 lei – 22,5% din respondenţi
- 7,5% din participanţii la anchetă au ales varianta "nu ştiu/nu răspund".

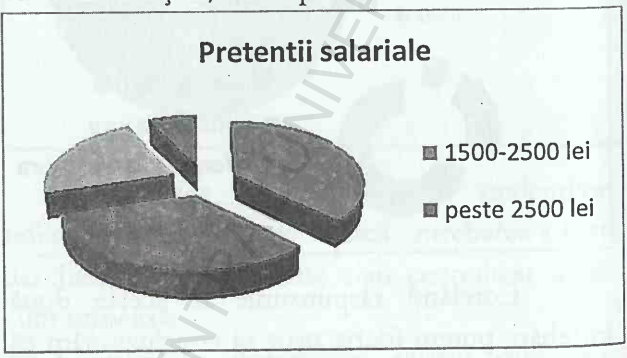

Referitor la disponibilitatea de a lucra în cu totul alt domeniu decât cel juridic s-a răspuns după cum urmează:

- 52,5% au raspuns cu da;
- 37,5% au răspuns nu la această întrebare;
- 10% au ales să raspundă cu "nu ştiu/nu răspund"

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cu privire la intenția de a pleca în străinătate după terminarea facultății, 65% au răspuns cu Nu; 30% au răspuns cu Da; 5% cu "nu știu/nu răspund".

În corelație cu această întrebare, cei care și-au declarat intenția de a pleca din țară ar lucra în domeniu juridic 22,5% și 7,5% în orice domeniu.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

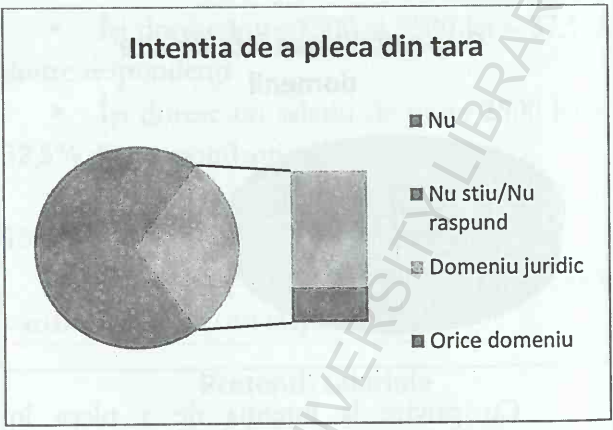

Am considerat relevant să aflăm de asemenea, care este procentul celor care intenționează să continue cu studii postuniversitare. Analiza statistică arată astfel:

- 67,5% au răspuns cu Da la această întrebare;
- 15% au răspuns Nu
- 17,5% nu știu/nu răspund

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

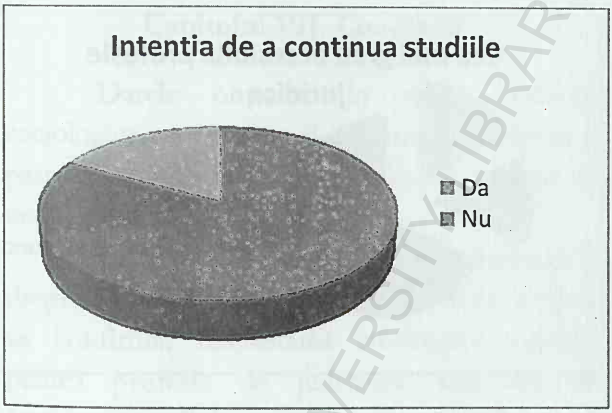

Profesia juridică cel mai greu accesibilă este percepută astfel:

- Cea de judecător – de 67,5% dintre respondenți
- Cea de procuror – de 15% dintre respondenți
- Nu știu/Nu răspund – 17,5%

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

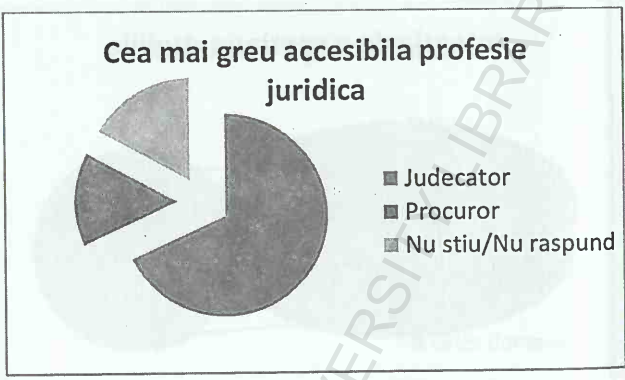

Dorința de a face practică neremunerată sau voluntariat în timpul facultății s-a transpus statistic astfel:

- 82,5% - doresc
- 12,5% - nu doresc
- 5% - nu ştiu/nu răspund

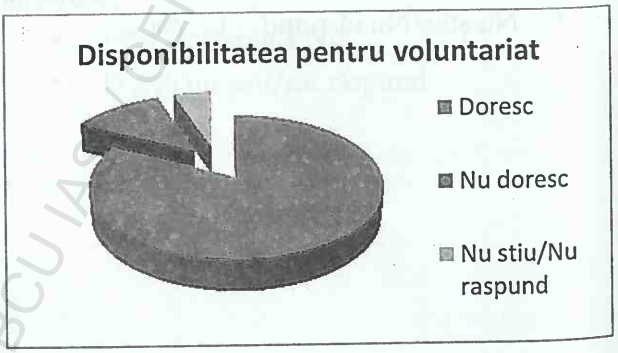

BCU IAŞI CENTRA UNIVERSITARĂ LIBRARY

Capitolul VII. Concluzii

Datele obținute în urma anchetei sociologice pe care am desfășurat-o confirmă o parte din ipotezele de la care s-a plecat în demersul nostru.

În ceea ce privește ipoteza că studenții la drept au ca principală țintă magistratura, aceasta se confirmă, majoritatea studenților optând pentru profesia de judecător sau cea de procuror.

Din analiză reiese de asemenea faptul că există profesii juridice pentru care interesul este foarte scăzut, cum ar fi profesia de grefier, pentru care nu a optat nici unul din respondenți deși apărea ca variantă de răspuns, dar nici pentru varianta "alte profesii juridice" nu am avut opțiuni, de unde se poate trage concluzia că interesul este scăzut sau inexistent și pentru celelalte profesii juridice care nu apăreau ca variante de răspuns, cum ar fi cea de executor judecătoresc, mediator, lichidator, sau notar public.

În legătură cu așteptările studenților referitoare la condițiile de muncă, se confirmă

ipoteza că aceste aşteptări nu sunt modeste şi că probabil, influenţaţi de imaginea puţin distorsionată a profesiilor juridice, studenţii au aşteptări pe măsură şi faţă de condiţiile de muncă, dar şi faţă de cele salariale, fapt ce reiese din procentul de 32,5% ce-şi doreşte un salariu de peste 2500 lei. Ţinând cont că vorbim de un prim loc de muncă şi de tineri absolvenţi, considerăm că pretenţiile sunt ireale, studenţii părând să nu considere necesară o corelaţie între eficienţa (ce este în strânsă legătură cu experienţa) şi salariul primit, şi că acest aspect poate fi îmbunătăţit.

Considerăm că lucrurile s-ar putea schimba printr-o mai bună cunoaştere a mediului profesional şi a modului practic de funcţionare a acestuia, iar acest lucru s-ar putea realiza prin stagii de practică sau de voluntariat, activităţi pentru care studenţii şi-au arătat disponibilitatea deplină (82,5% doresc să facă practică).

Mica noastră anchetă sociologică infirmă ipoteza prin care majoritatea studenţilor doresc să intre în câmpul muncii imediat după

BCU "I.C. CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

terminarea facultății, 67,5% manifestându-și intenția de a-și continua studiile.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Anexe:

Chestionar

Suntem un grup de studenţi la drept şi ne-am propus să realizăm o cercetare sociologică cu tema „Aşteptările studenţilor de la drept cu privire la piaţa muncii". Vă garantăm confidenţialitatea răspunsurilor, şi faptul că puteţi oricând renunţa la completarea chestionarului dacă vă doriţi acest lucru. Dacă sunteţi de acord, vă rugăm să ne răspundeţi la următoarele întrebări:

1. În ce profesie doriţi să activaţi după terminarea facultăţii?
   a) judecător
   b) procuror
   c) grefier
   d) avocat
   e) consilier juridic
   f) altă profesie
   g) nu ştiu/nu răspund

2. Cum vedeţi accesul în această profesie?
   a) uşor
   b) dificil
   c) destul de dificil

BCU IAŞI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

d) extrem de dificil
e) nu ştiu/nu răspund

3. În ce loc v-aţi dori să profesaţi?
a) în localitatea natală
b) într-un oraş mare
c) în capitală
d) nu ştiu/nu răspund

4. Ce aşteptări aveţi referitor la condiţiile de muncă?

_____
_____
_____
_____
_____

5. În ce măsură sunteţi dispus să regândiţi aceste aşteptări?
a) în mică masură
b) în mare masură
c) în foarte mare măsură

6. Cât de departe doriţi să ajungeţi în carieră?

_____
_____

7. Care este salariul minim pentru care sunteţi dispus să lucraţi după terminarea facultăţii?
a) între 900 şi 1500 RON

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

b) între 1500 şi 2500 de RON
c) peste 2500 RON
d) nu ştiu/nu răspund

8. Sunteţi dispus să lucraţi si în alt domeniu decât în cel juridic?
a) da
b) nu
c) nu ştiu/nu răspund

9. V-aţi gândit să plecaţi din ţară după terminarea facultăţii?
a) da
b) nu
c) nu ştiu/nu răspund

10. Dacă aţi răspuns cu *da* la întrebarea precedentă, în ce domeniu aţi lucra?
a) în domeniul juridic
b) în orice domeniu
c) nu ştiu/nu răspund

11. Intenţionaţi să vă căsătoriţi în timpul sau imediat după terminarea facultăţii?
a) da
b) nu
c) nu ştiu/nu răspund

BCU "LUCIAN BLAGA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

12. Intenționați să faceți un copil imediat după căsătorie?
    a) da
    b) nu
    c) nu știu/nu răspund

13. Intenționați să continuați cu studii postuniversitare?
    a) da
    b) nu
    c) nu știu/nu răspund

14. Care vi se pare profesia cel mai greu acccesibilă din domeniul juridic?
    a) Judecator
    b) Procuror
    c) Alta _____
    d) nu știu/nu răspund

15. Dacă Romania ar avea sistemul de drept anglo-saxon vi s-ar schimba opțiunea profesiei?
    a) da
    b) nu
    c) nu știu/nu răspund

16. Ați dori să faceți practică neremunerată în timpul facultății?
    a) da

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

b) nu
c) nu ştiu/nu răspund

17. Unde v-ar plăcea să faceţi practică sau voluntariat?

_____

_____

Vă rog să precizați:

- sexul:
masculin ..... / feminin .....

- domiciliul stabil:
urban .... / rural .....

- nivel de educație (anul) .....

- data când a fost aplicat chestionarul:

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Perspective apreciative asupra articolului: **Aşteptările studenţilor la drept cu privire la piaţa muncii. Autori: Corina Maria Avram. Vlad Airinei, Mihaela Botezatu, Bianca Lucia Cebureac şi Marius Florin Dan**

Antonio SANDU[16]

Autorii articolului pornesc de la observaţia existenţei unui dezechilibru pe piaţa muncii conexat cu unul sistematic pe piaţa calificărilor. Atitudinea autorilor este una tranşantă net postpozitivistă.

Ipotezele de plecare ale cercetării sunt prezentate ca certitudini mai ales când autorii se referă la slaba pregătire a absolvenţilor, deficienţele de sistem ori supraestimarea pregătirii proprii a absolvenţilor. În opinia noastră o abordare epistemologică dubitativă şi

---

[16] Prof. Univ. Dr. Departamentul de Administraţie Publică şi Drept, Universitatea „Ştefan cel Mare "Suceava, Facultatea de Ştiinţe Economice şi Administraţie Publică, Specializarea: Drept, Anul I.

mai puțin generalizatoare ar putea fi binevenită deși trebuie să admitem că experiența comună arată că în cadrul consursului de admitere în profesie în domeniul juridic predomină notele mici, ceea ce justifică afirmațiile autorilor.

Autorii reiau din literatura de specialitate necesitatea unei mai bune organizări a sistemului de formare a viitorilor juriști și o mai bună corelare cu practica. Accentul critic la adresa pregătirii viitorilor juriști este potențat de afirmații generale prezentate în literatura de specialitate care vin să întărească opiniile autorilor referitoare la relativa ineficiență a sistemului academic de formare a juriștilor. Sunt menționate studii întreprinse în cadrul unor proiecte vizând integrarea absolvenților pe piața muncii, care arată deficiența în sistemul universitar de formare a resurselor umane, slaba pregătire a majorității absolvenților, pentru a face față necesităților economiei reale.

Dintr-o perspectivă de neutralitate epistemică atragem atenția că respectivele studii citate de autorii articolului de față au fost realizate pentru a sta ca justificare pentru aprobarea unor proiecte structurale vizând

calitatea învățământului superior și creșterea adaptării studenților la cerințele pieții muncii. Cu toate acestea observăm că la finalul implementării programelor cu finanțare europeană vizate de strategia de dezvoltare a resurselor–umane 2007-2014 în ciuda multiplelor finanțări în domeniu, nu sesizăm o modificare în bine a percepției referitoare la calitatea programelor universitare. Ca o apreciere personal, formulăm ipoteza că deoarece majoritatea proiectelor vizând calitatea în învățământul superior, respectiv integrarea absolvenților pe piața muncii, dar și celelalte componente ale POSDRU și-au îndeplinit obiectivele, dar nu este pusă în evidență o creștere a calității resursei umane (a percepției asupra calității umane), afirmăm că este posibil ca însăși strategia care a stat la baza acestor programe să fi fost deficitară, nefiind identificate măsurile reale necesare pentu îmbunătățirea calității în învățământul superior.

Considerăm că alături de disfuncțiile sistemului de învățământ trebuie să adăugăm lipsa de motivație pentru a învăța, mulți studenți, lipsa motivației pentru performanță precum și o

mentalitate tributară unei viziuni asistențiale asupra pieții muncii, ar trebui să completeze sistemul de ipoteze care încearcă să explice relația dintre școală și piața muncii. Sistemul de educație este privit ca un furnizor de servicii, aflat pe o piață concurențială. Calitatea serviciilor este responsabilitatea fiecărui furnizor de servicii, dar strategia națională referitoare la calitate este o coresponsabilitate a actorilor universitari, guvernamentali și a Agenției Naționale de Calitate (ARACIS). A plasa responsabilitatea calității în învățământul superior exclusiv pe seama universităților este, în viziunea noastră, o perspectivă limitativă și apreciativă care decredebilizează în bloc mediul academic. Desigur că aceste remarci nu au scopul de a minimiza efortul anterior a articolului analizat, care a sintetizat în mod concret literatura sociologică și cea din domeniul politicilor educaționale existentă. Dimpotrivă, critica noastră vizează strategiile unor actori instituționali de a decredibiliza în bloc performanțele din învățământul superior chiar și acolo unde acestea sunt reale, în scopul justificării necesității finanțării unor programe

care să aplice de fapt aceleași măsuri a căror eficiență nu a fost măsurată.

Autorii cercetării pe care o analizăm depășesc perspectiva unilaterală ce rezultă din studiile menționate anterior integrăm în review-ul lor de literatură perspectiva pieții muncii din întreaga Europă Centrală și constatând că relația dintre universalitate și piața muncii este cel puțin o problemă regională în Europa Centrală și de Răsărit, dar și în întreaga Uniune Europeană (Avram, Airinei, Botezatu, Cebureac, Dan, 2015). În partea de cercetare propriu-zisă, autorii își formulează ca scop formarea unei imagini de ansamblu asupra așteptărilor și cerințelor pe care studenții la drept din cadrul Universității Ștefan Cel Mare din Suceava le au față de piața muncii.

Ipotezele cercetării au fost atât de natură generală, privită ca premisă teoretică, și anume că în ciuda dorinței de integrare pe piața muncii imediat la terminarea studiilor, accesul la profesie este îngreunat de gradul ridicat de dificultate al examenelor și concurența crescută la care să facă față, dar și de așteptările exagerate față de condițiile de muncă și salarizare. Au fost formulate o serie de ipoteze operaționale și

anume că ținta principală în carieră a viitorilor absolvenți este magistratura, că există așteptări ridicate legate de salarizare și condițiile de muncă, că așteptările studenților vizează integrarea profesională imediat după absolvire și în sfârșit că există o disponibilitate generală pentru desfășurarea practicii de specialitate pe perioada facultății chiar și sub formă de voluntariat. Rezultatele au fost prezentate atât sintetic cât și analitic, acestea răspunzând ipotezelor cercetării fie confirmându-le, fie infirmându-le.

Studiul de față, dincolo de dimensiunea educațională, are valențe certe de a contribui la analiza așteptărilor studenților față de viața profesională, meritând în viziunea noastră să fie luate în considerare în construcția politicilor educaționale atât la nivel de universitate cât și, de ce nu, la nivel național.

Bibliografie

Avram, C. M., Airinei, V., Botezatu, M., Cebureac, B. L., Dan, M. F. (2015). Așteptările studenților la drept cu privire

BCU IAȘI / CENTRU UNIVERSITAR

la piața muncii. În Sandu, A. (coord.) (2015). *Seminarii de sociologie juridică. Microcercetări.* Iași, România, Editura Lumen.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Nicoleta-Ștefănica ACSINTE
Andrei-Gabriel APACHIȚEI
Laura BALTAG
Maria-Larisa BERENȚAN
Cristina-Liliana BONDAR

Capitolul I: Cadre teoretice

I.1. Violența

Violența reprezintă utilizarea forței și a constrângerii de către un individ, grup, clasă socială, în scopul impunerii voinței asupra altora.

Se spune că violența distruge vieți în fiecare țară și la orice nivel al societății, indiferent de nivelul de trai sau educație. Din nefericire, violența este o problemă veche, activă și în zilele noastre, despre care toată lumea evită să discute deschis.[17]

[17] *Despre violență,* accesat online la data de 22.12.2014 la adresa:
http://www.unicef.ro/stopviolentei/despreviolenta/

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARY LIBRARY

I.2. Violența fizică și verbală

Violența fizică este ușor de identificat, deoarece lasă urme vizibile. Ea presupune utilizarea forței în scopul provocării suferinței fizice.

Violența verbală nu este întotdeauna considerată un abuz, îndeosebi pentru că este mai dificil de identificat. Totuși, atât între copii, cât și între adulți, este destul de frecventă. Fie că apare în familie, fie că apare la școală sau în grupul de prieteni, violența verbală se manifestă prin: amenințări, critici, porecle, țipete, reproșuri. Violența fizică este deseori consecința violenței verbale, după cum se spune că „violența verbală naște violență fizică".[18]

I.3. Comportamentul violent al oamenilor

În evoluția societății umane, violența a fost poziționată ca un comportament nedorit și

[18] *Violența verbală și efectele ei asupra copiilor,* accesat online la data de 22.12.2014 la adresa: http://www.suntparinte.ro/violenta-verbala-si-efectele-ei-asupra-copiilor

dăunător, însă, cu toate acestea, cazurile de violență rămân constante în societate.[19]

Fiecare persoană are caracterul său, asta pentru că, din fericire, suntem diferiți. Unii dintre noi ne controlăm cu ușurință reacțiile impulsive atunci când simțim nevoia să le revărsăm asupra celorlalți, însă alții, fără să se gândească la consecințe, își revarsă nervii asupra celor din jur, chiar dacă, undeva în adâncul sufletului lor, mai devreme sau mai târziu, vor exista regrete. Fie că ne adresăm vulgar persoanelor ce ne sunt aproape, fie că îi lovim, nu suntem mai importanți. Ba, dimpotrivă, dăm dovadă de lașitate. De aceea, oricând, oriunde și în orice situație cu un conținut violent, trebuie să avem în vedere celebrul citat rostit de Mahatma Gandhi: „Violența este arma celor slabi".

I.4. Violența în mass-media

În fiecare zi, mass-media ne aduce la cunoștință noi informații dintre care majoritatea au un caracter violent. Nu rareori ne-am

[19] *Cuvintele dor, nu-i așa?,* accesat online la data de 22.12.2014 la adresa:
http://cuvinteledor.ro/violenta

întrebat: de ce se întâmplă atâtea nenorociri? Fie că deschidem prima pagină a ziarului, fie că vizionăm un film sau jucăm un joc video, rămânem şocaţi de imaginile violente, precum şi de descrierile acestora. Poate că însăşi mass-media produce acţiuni violente în rândul oamenilor simpli, al tinerilor şi al copiilor inocenţi care preiau foarte uşor exemplele negative. Din cauza faptului că violenţa este exagerat de mediatizată, a fost realizat un studiu pentru a descoperi modul în care violenţa din mass-media cultivă în rândul privitorilor o stare accentuată de insecuritate, percepţii distorsionate ale riscului şi pericolului, dar şi tendinţa spre măsuri radicale pentru problemele sociale. Documentarul poate fi vizualizat online şi se numeşte: *Mean world syndrome (Sindromul lumii rele).*

Capitolul II: Literatura de specialitate

Identificând numeroase cazuri violente în preajma noastră, am considerat necesar un studiu asupra violenţei fizice şi verbale în rândul elevilor din ciclul gimnazial. Astfel, am putut

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

observa viziunea copiilor asupra fenomenului de violenţă.

Literatura de specialitate ne oferă numeroase cercetări pe problematica violenţei în şcoli. De aceea, lucrarea noastră cuprinde câteva sinteze ale acestor investigaţii în care am urmărit în special motivarea comportamentelor violente.

Un studiu britanic a ajuns la concluzia că în fiecare an, 10 elevi au tentative de suicid, determinate de actele de violenţă din şcolile în care studiază. Acelaşi studiu arată că 80% din victimele violenţelor consideră violenţa verbală mai stresantă decât abuzurile fizice, iar 30% dintre victime afirmă că agresiunile le afectează capacitatea de a se concentra asupra sarcinilor şcolare, atingând rata cea mai înaltă la nivelul învăţământului gimnazial şi liceal.

Conform cercetării Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei, realizată la nivelul anului 2004/2005, care şi-a propus evaluarea dimensiunii fenomenului de violenţă şcolară, s-a realizat pe un eşantion reprezentativ de 1207 unităţi de învăţământ în mediile urban şi rural. La elaborarea eşantionului s-a avut în vedere că numărul de şcoli gimnaziale este de aproape

cinci ori mai mare decât numărul unităţilor de învăţământ liceale, precum şi faptul că numărul şcolilor generale care funcţionează în mediul rural este de patru ori mai mare decât al celor situate în zonele urbane. Ancheta prin chestionar adresată elevilor s-a desfăşurat pe un număr de 627 de elevi cuprinşi din 23 de şcoli de nivel gimnazial, situaţi în mediul rural. Studiul asupra comportamentului copiilor arată că aproximativ 70% dintre aceştia au fost implicaţi în intimidarea celorlalţi colegi cel puţin o dată până la împlinirea vârstei de 13 ani.

Potrivit unei cercetări, şcolile din România se situează pe locul II într-un clasament care cuprinde 37 de ţări în ceea ce priveşte violenţa, iar peste 70% dintre elevii români recunosc că le este teamă de comportamentul agresiv al colegilor. Studiul a fost efectuat în 2007 de Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS), Asociaţia Mondială de Psihiatrie şi Asociaţia Internaţională de Psihiatrie a Copilului şi Adolescentului. Pe parcursul anului şcolar 2009 - 2010, în Bucureşti au fost raportate oficial 55 de cazuri de violenţă în şcoli, în condiţiile în care un studiu al Institutului

Național de Criminologie relevă faptul că majoritatea minorilor care au ajuns în instanță erau elevi la data comiterii de infracțiuni (60,34%), iar dintre aceștia 84,3% erau de etnie română iar 10,69% rromi. Dintre cei 423 de elevi inculpați, 13,26% aveau relații normale în mediul școlar, iar 47,64% relații conflictuale cu colegii și profesorii, dificultăți de comunicare și integrare în colectivitate.

Un sondaj de opinie realizat de Poliția Capitalei în vara anului 2009 relevă că 54% dintre elevi consideră că violența în școli este o problemă permanentă, iar 44% că este una care apare sporadic. Doar 17% dintre cei chestionați au încercat să intervină în cazul unei violențe, iar 20% susțin că au fost victimele unui act de violență în școală. Potrivit aceluiași document, percepția elevilor este că violențele se produc mai ales în zone periferice. În ceea ce privește sancțiunile care ar trebui aplicate în cazul violențelor în școli, 55% dintre elevi sunt de acord cu scăderea notei la purtare pentru cei care amenință cu forța.

O altă investigație ne arată că în România, nivelul de violență în unitățile de

învățământ preuniversitare a devenit îngrijorător. Concluziile unui studiu realizat de Institutul de Științe ale Educației „Violența în școli", au arătat că violența este mai mare în ciclurile liceale 80% și mai redus în cadrul școlilor gimnaziale 73%.

Capitolul III: Scopul și obiectivul cercetării

Scopul acestei cercetări sociologice este de a identifica fenomenul de violență asupra elevilor ciclului gimnazial ai unor școli din mediul rural, din județul Suceava și de a înțelege influența acestuia asupra minorilor.

Obiectivul pe care l-am urmărit în această cercetare a fost măsurarea cunoștințelor elevilor din școlile gimnaziale, din mediul rural, asupra violenței fizice și verbale. Cu scopul de a îndeplini obiectivul menționat anterior, au fost realizate următoarele activități:

- Identificarea unor instrumente valide prin intermediul cărora să putem evalua cunoștințele legate de violența fizică și verbală a elevilor;
- Elaborarea unui chestionar pe baza căruia să avem posibilitatea de a identifica

cunoştinţele elevilor asupra fenomenului de violenţă fizică şi verbală;

- Realizarea unei baze de date şi analiza statistică a datelor obţinute, în vederea identificării fenomenului de violenţă fizică şi verbală în şcolile gimnaziale, din mediul rural.

Investigaţia intentată de către noi şi-a propus abordarea fenomenului de violenţă fizică şi verbală, în viziunea elevilor din ciclul gimnazial, pentru a descoperi nivelul acestora de informare asupra acestei probleme de interes major. Am pus în balanţă termeni precum: violenţa, violenţa fizică, violenţa verbală, cauzele violenţei, educaţia privind violenţa, situaţiile violente întâlnite, respectiv efectele violenţei, având în vedere că este un subiect destul de interesant.

Capitolul IV: Ipotezele cercetării

Am demarat această cercetare, având în vedere trei premise:

- Lipsa de educaţie în copilărie poate forma persoane violente;

BCU IAŞI CENTRUL UNIVERSITAR

- Persoanele care decurg la violenţă, dau dovadă că au un caracter slab;
- Violenţa nefiind oprită la o vârstă mai fragedă, ea va rămâne la nivel comportamental pentru tot restul vieţii.

Ipotezele de lucru care ne-au orientat în analiza cantitativă a răspunsurilor participanţilor au fost:

- Copiii care nu beneficiază de o educaţie corectă, în timp vor dobândi un comportament neadecvat faţă de ceilalţi şi astfel vor deveni violenţi, caracterul lor nu va mai putea fi îmbunătăţit;
- Majoritatea persoanelor sunt violente din cauza caracterului lor slab, care îi determină să reacţioneze într-un mod impulsiv cu ceilalţi;
- Cei care sunt la vârste fragede şi deja tind să îşi formeze un caracter violent, acesta din urmă se va accentua în cazul în care nu se intervine de către persoanele din jur, în stoparea caracterului neadecvat în societate.

BCU IAŞI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul V: Metodologia utilizată

V.1. Descrierea eşantionului

Cercetarea despre violenţa fizică şi verbală în şcolile gimnaziale a avut ca grup ţintă elevii din mediul rural, din anii de studiu diferiţi, acest fapt asigurând un eşantion reprezentativ prin densitate.

Au fost vizate şcolile gimnaziale, din mediul rural, judeţul Suceava, la care noi am absolvit, respectiv: Şcoala Gimnazială *Constantin Tomescu* Giurgeşti, Şcoala Gimnazială *Bălăceana*, Şcoala Gimnazială *Ioan V. Rachieru* Soloneţ, Şcoala Gimnazială *Iorgu G. Toma* Vama.

Eşantionarea a avut la bază metoda de eşantionare aleatorie sistematică pentru a obţine rezultate optime. Astfel, din populaţia totală de 380 de elevi aplicând acest pas mecanic, au fost selectaţi 50 de elevi pentru a răspunde chestionarului nostru. Această metodă s-a dovedit, în cele din urmă, a fi benefică şi uşor de realizat.

BCU "I.G. DUCA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

V.2. Instrumentele utilizate pentru cercetarea datelor

Ancheta prin chestionar este cea mai utilizată metodă în cercetarea socială, fiind totodată şi cea mai cunoscută. Această metodă a declanşat numeroase încercări de definire, în literatura de specialitate.

Ancheta reprezintă o metodă de interogare asupra faptelor sociale la nivelul grupurilor umane, mai mici sau mai mari, de analiză cuantificabilă a datelor, în vederea descrierii şi explicării lor.

Ancheta sociologică, bazată pe chestionar, pentru identificarea violenţei fizice şi verbale în şcolile gimnaziale, a fost efectuată în anii 2014-2015. Culegerea datelor a fost posibilă prin intermediul studenţilor implicaţi în desfăşurarea acestei cercetări, respectiv: Acsinte Nicoleta-Ştefănica, Apachiţei Andrei-Gabriel, Baltag Laura, Berenţan Maria-Larisa, Bondar Cristina-Liliana. Operaţiunea de culegere a datelor a avut loc în perioada 16 decembrie 2014-06 ianuarie 2015.

BCU IAŞI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Capitolul VI: Rezultatele obținute și interpretarea lor

Prelucrarea statistică a datelor a fost efectuată prin intermediul programului Excel, din pachetul Microsoft Office 2013, cât și manual.

Datorită diferențelor referitoare la sex, vârstă și clasă, am obținut o gamă largă de răspunsuri, de la elevii ce au fost chestionați.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

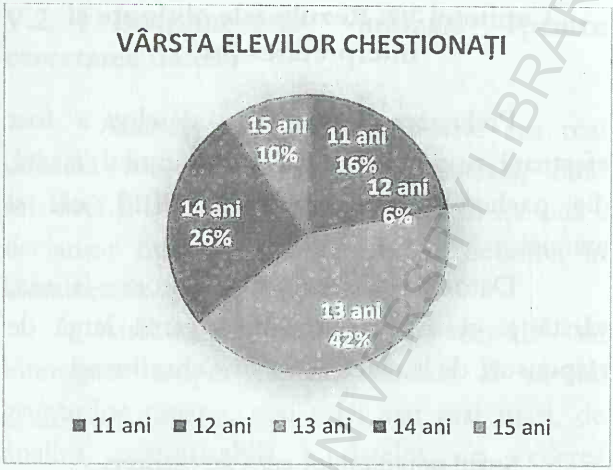

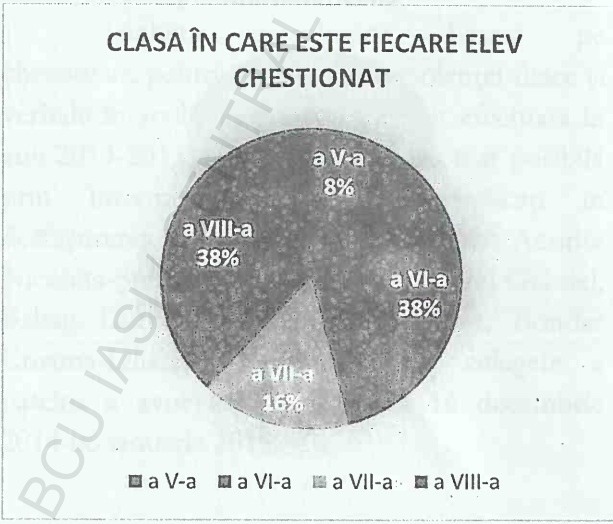

BCU IAȘI - BIBLIOTECA UNIVERSITY LIBRARY

Analizând statistic răspunsurile elevilor referitoare la prima întrebare, am ajuns la concluzia că 38% dintre aceştia asociază termenul de *violenţă* cu *agresivitate*; 32% s-au gândit la *bătaie*, 18% au legat acest cuvânt de *ceartă*, iar ceilalţi 12% au afirmat că *injuriile* reprezintă un sinonim al *violenţei*.

Din totalul subiecţilor care au răspuns întrebării numărului 2, ce vizează cunoştinţa acestora asupra celor două tipuri de violenţă,

92% cunosc violența verbală, în timp ce 8% au răspuns negativ acestei întrebări. Dintre subiecții chestionați, 80% recunosc violența fizică, 18% nu cunosc acest tip de violență, iar 2% dintre aceştia au preferat să nu răspundă acestei întrebări.

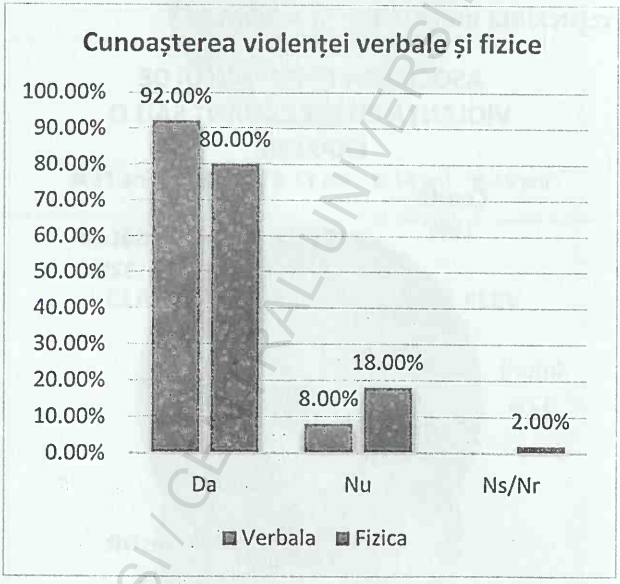

Potrivit răspunsurilor obținute la întrebarea numărul 3, putem concluziona că: 24% dintre persoanele chestionate cunosc în foarte mare măsură semnificația violenței

verbale, 56% ştiu în mare măsură definiţia termenului, 6% au declarat că ei cunosc în mică măsură violenţa verbală, iar 4% în foarte mică măsură. În ceea ce priveşte violenţa fizică, în proporţie de 38% au răspuns că ştiu în mare măsură semnificaţia celor două tipuri de violenţă, 16% cunoscând acest tip de violenţă în foarte mare măsură, 28% în mică măsură, iar 18% foarte puţin.

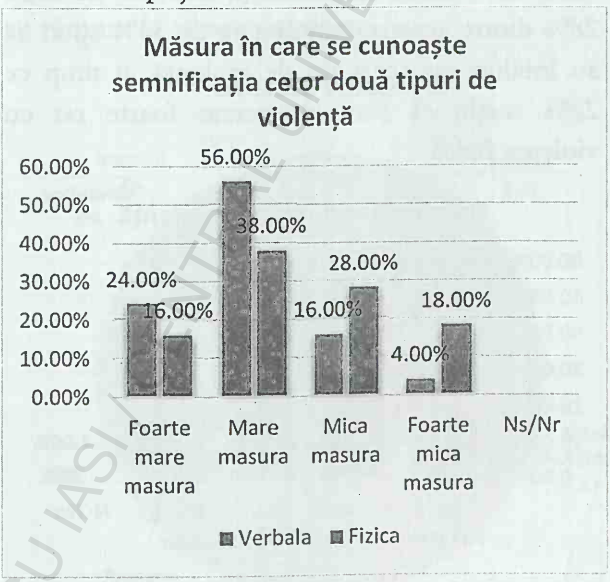

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

La întrebarea numărul 4, în proporție de 50% s-au întâlnit frecvent cu violența verbală, 20% au afirmat că violența verbală este foarte frecventă în viața acestora. Tot un procent de 20% a susținut că este rar întâlnită în grupul din care provin, iar 10% s-au întâlnit rar cu acest fenomen. Violența fizică, în urma analizării chestionarelor, este întâlnită foarte frecvent de către 12% dintre respondenți, frecvent de către 28% dintre aceștia, majoritatea de 34% spun că au întâlnit rar acest tip de violență în timp ce 22% susțin că s-au intersectat foarte rar cu violența fizică.

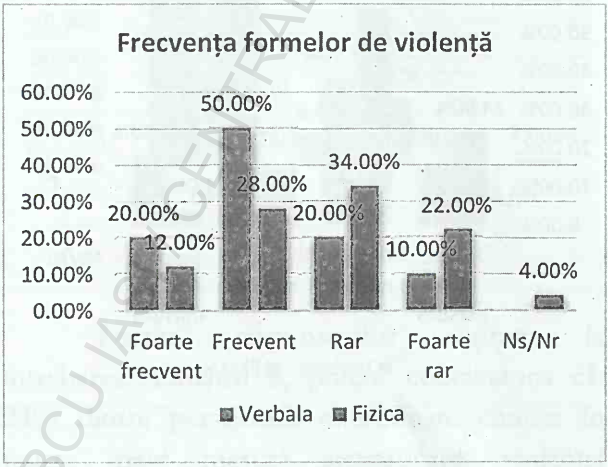

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Analiza răspunsurilor la întrebarea 5 a elevilor investigaţi evidenţiază următoarele aspecte: 48% sunt de părere că prietenii constituie principala sursă a violenţei, urmând situaţia familială cu un procent de 24%, 12% au declarat că şcoala are o mare influenţă asupra formării lor, prin urmare reprezintă o cauză a violenţei, 4% au afirmat că şi societatea în care trăim ne influenţează, iar un procent de 10% nu au răspuns la această întrebare.

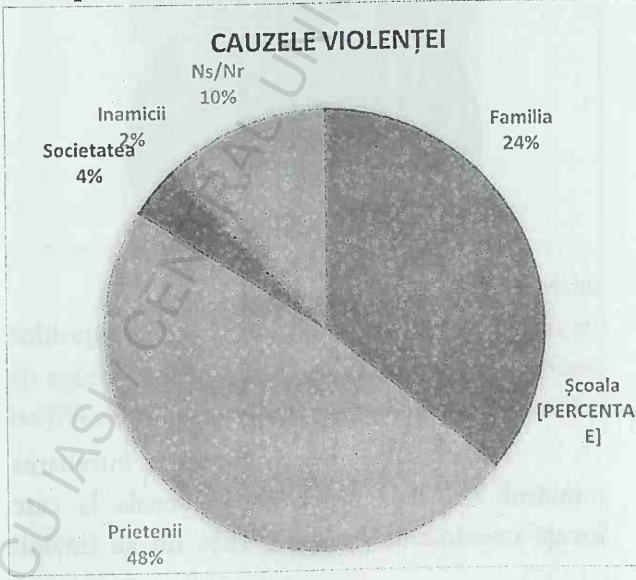

BCU IAŞI / CENTRU UNIVERSITAR

În urma unei analize statistice a întrebării cu numărul 6, am obținut următoarele informații: 78% dintre elevi consideră că lipsa educației poate forma persoane violente, 14% au răspuns negativ acestei întrebări, iar 8% au evitat să răspundă.

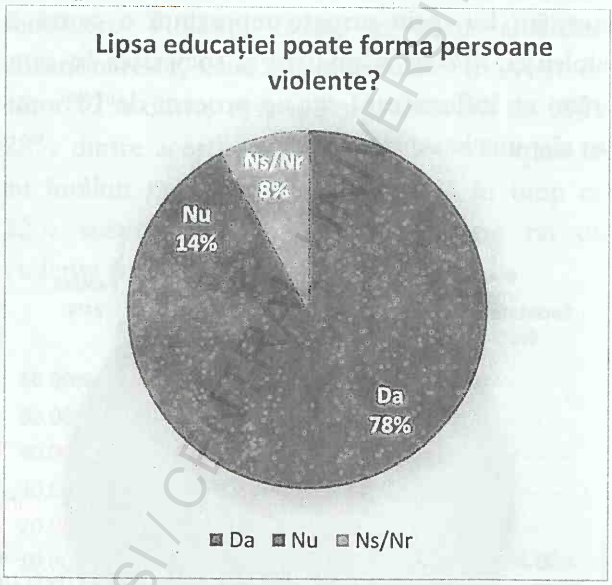

Dintre subiecții respondenți la întrebarea numărul 7, 72% au întâlnit în școala la care învață evenimente violente, 16% nu au întâlnit

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

evenimente de natură violentă, iar un procent de 12% nu au răspuns.

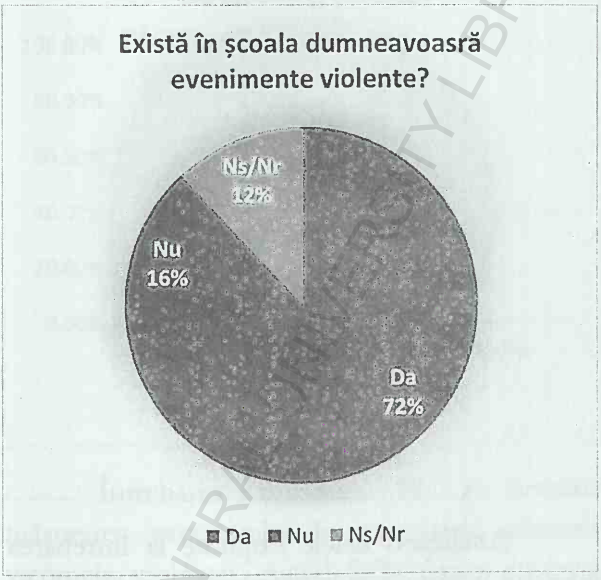

La întrebarea numărul 8 din totalul subiecților chestionați, 72% au afirmat că nu și-au agresat colegii, 20% au recunoscut acest fapt, iar 8% dintre aceștia au preferat să nu răspundă.

BCU IAȘI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

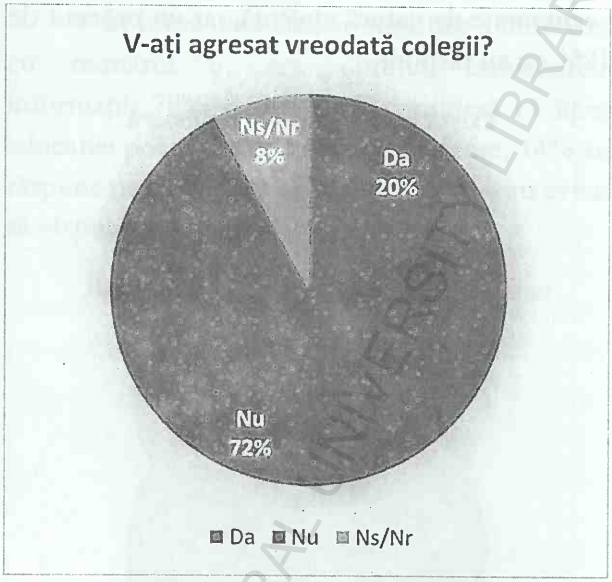

Analizând datele obținute la întrebarea numărul 9, am ajuns la concluzia că 94% dintre participanți consideră că injuriile reprezintă elemente ale violenței verbale, pe când 6% nu sunt de accord cu acest lucru. 92% susțin că și jignirile sunt elemente ale violenței verbale, 8% dintre ei negând acest fapt, iar 76% consideră criticile, element al violenței verbale, urmând ca un procent de 24% să respingă în totalitate acest criteriu.

EDU MASTER CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

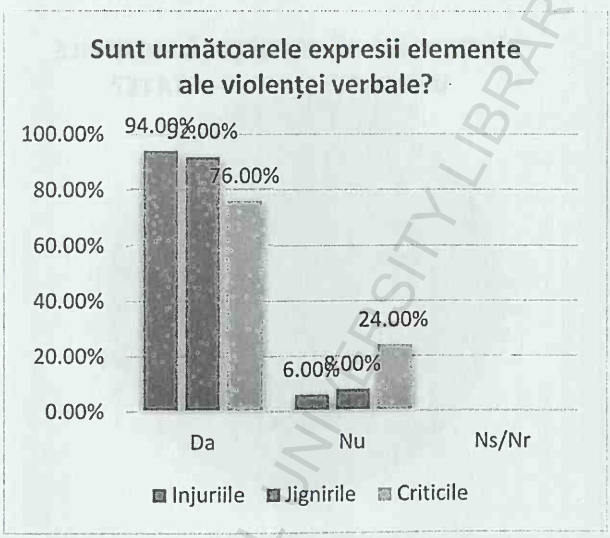

Întrebarea numărul 10 a urmărit măsurarea procentului în care sunt afectate victimele violenței. Astfel 56% dintre subiecți sunt de părere că victimele violenței sunt afectate în foarte mare măsură, 38% au răspuns că victimele violenței sunt afectate în mare măsură. Din totalul acestora, un procent de 2% au susținut că victimele violenței sunt afectate în mică măsură, iar 4% au răspuns că victimele sunt afectate în foarte mică măsură.

BCU "CAROL I" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

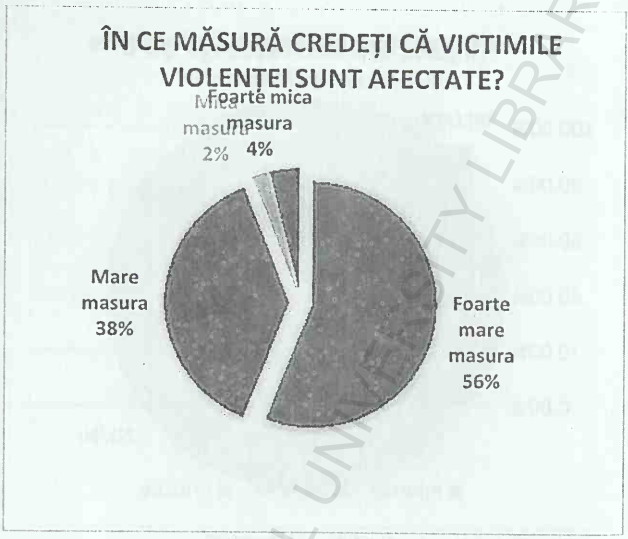
ÎN CE MĂSURĂ CREDEȚI CĂ VICTIMILE VIOLENȚEI SUNT AFECTATE?
Foarte mica masura 4%
Mica masura 2%
Mare masura 38%
Foarte mare masura 56%

Prin intermediul întrebării numărul 11, 50% din elevii chestionaţi au afirmat că ştiu efectele violenței, 34% dintre aceştia au răspuns negativ acestei întrebări, iar un procent de aproximativ 16% au evitat să răspundă întrebării.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

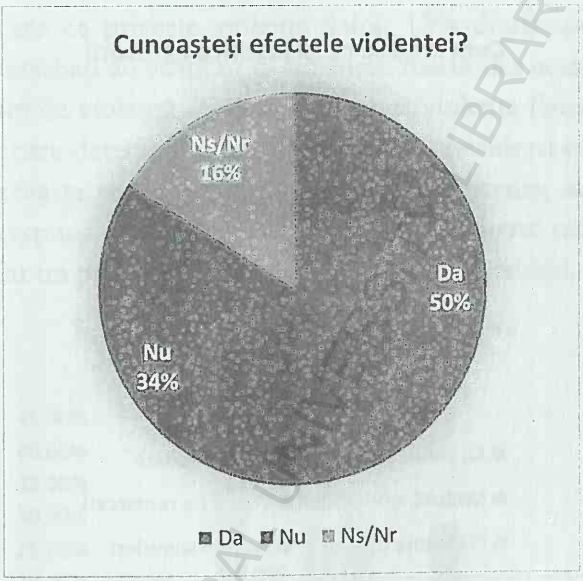

Întrebarea numărul 12 are ca scop justificarea violenței agresorului după cum urmează: 30% dintre respondenți au răspuns că agresorii au un caracter slab, 28% susțin că aceștia nu au răbdarea suficientă, 36% au afirmat că agresorii nu sunt înțelegători. Un procent de 2% au spus că vor să fie remarcați, aproximativ 2% au completat că aceștia se cred superiori, iar restul de 2% au susținut că agresorii ar săvârși aceste fapte din cauza problemelor psihice.

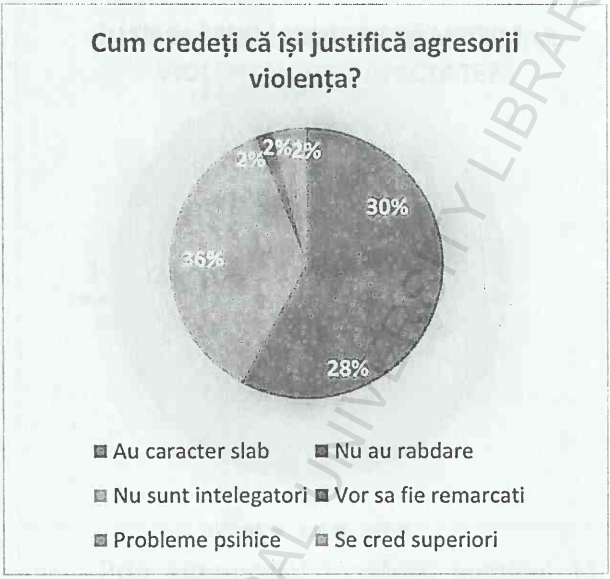

Întrebarea numărul 13 are ca scop aflarea situațiilor de violență în școlile din care fac parte elevii chestionați, astfel încât 16% au răspuns că întâlnesc în școală foarte des violența verbală, 40% dintre respondenți au afirmat că se întâlnesc des cu acest fenomen, 28% au spus că regăsesc rar violența verbală în școală. 12% susțin că acest tip de violență este foarte rar în incinta școlară, iar un procent de aproximativ 4% au evitat să răspundă acestei întrebări. În

ceea ce privește violența fizică, 12% dintre cei întrebați au susținut că întâlnesc foarte des acest tip de violență, 22% au afirmat că violența fizică apare deseori printre elevi, 30% au considerat că aceasta se ivește rareori, 28% din procentaj au răspuns că acest tip de violență apare foarte rar, iar un procentaj de 8% nu au răspuns întrebării.

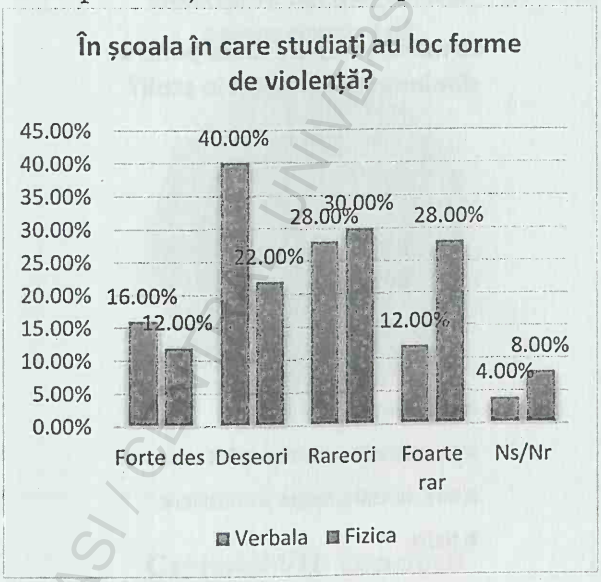

Întrebarea cu numărul 14 a urmărit aflarea măsurilor care trebuie luate pentru a diminua violența precum urmează: 58% au

considerat că orele de educație împotriva violenței ar fi cea mai bună măsură care s-ar putea lua, 30% au declarat că o securitate mai strânsă ar preveni cazurile de violență, 2% au susținut că orele de consiliere și comunicare ar diminua violența, iar 10% nu au răspuns acestei întrebări.

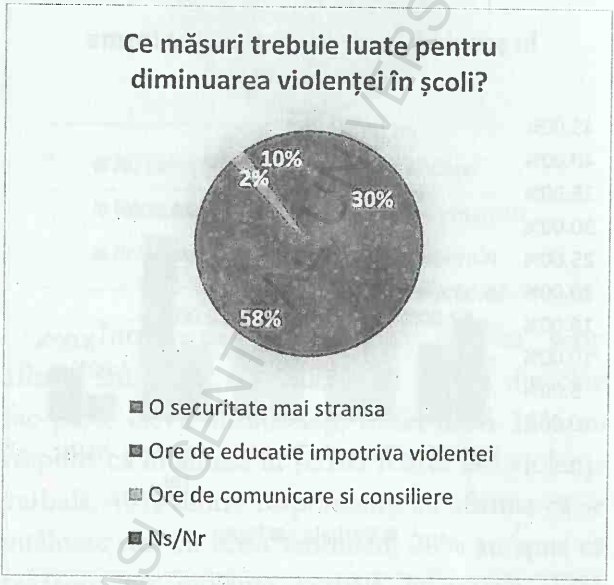

Prin intermediul întrebării numărul 15, am scos în evidență opinia elevilor față de violența care nu a fost oprită la timp, astfel: 60%

din numărul total de elevi care au participat la completarea chestionarelor au afirmat că violența va rămâne la nivel comportamental, 20% au răspuns negativ la această întrebare, iar 20% au evitat să răspundă.

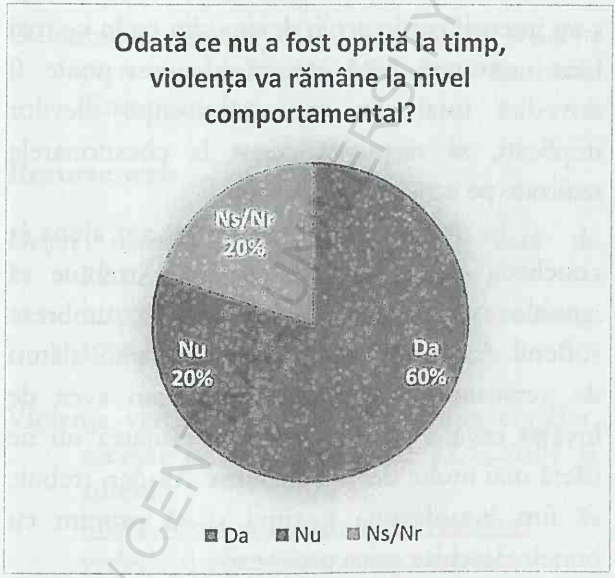

Capitolul VII: Concluzii

În rezumat, datele obținute în urma interpretării au confirmat ipotezele 1 și 3 în totalitate. Ipoteza numărul 2 este confirmată

parțial, deoarece respondenții consideră în proporție de 36% că unele persoane au un caracter violent din cauza faptului că nu sunt foarte înțelegători cu cei din jurul lor.

Ideea conform căreia actele de violență s-au intensificat în școli, devine din ce în ce mai bine conturată, însă această idee nu poate fi dovedită total din cauza reticenței elevilor implicați, să răspundă onest la chestionarele realizate pe această temă.

În urma acestei investigații, am ajuns la concluzia că în viața de zi cu zi trebuie să ignorăm aspectele negative ce ne umbresc sufletul. Astfel, ne vom trăi viața din plin, alături de persoane de la care mereu vom avea de învățat ceva. Am descoperit că răutatea nu ne oferă mai multe decât bunătatea. Așadar, trebuie să fim întotdeauna pozitivi și să primim cu brațele deschise orice provocare.

BCU IASI CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Bibliografia

DePino Catherine, (2013). *Violența în școală: ajută-ți copilul să-i facă față*, Editura Trei, București

Debarbieux, Eric, (2010). *Violența în școală: o provocare mondială?*, Editura Institutul European, Iași

Resurse web

Despre violență, accesat online la data de 22.12.2014 la adresa: http://www.unicef.ro/stopviolentei/despreviolenta/

Violența verbală și efectele ei asupra copiilor, accesat online la data de 22.12.2014 la adresa: http://www.suntparinte.ro/violenta-verbala-si-efectele-ei-asupra-copiilor

Cuvintele dor, nu-i așa?, accesat online la data de 22.12.2014 la adresa: http://cuvinteledor.ro/violenta

Proiect de cercetare *Violența în școli*, accesat online la data de 23.12.2014 la adresa:

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

http://www.scritub.com/profesor-scoala/PROIECT-DE-CERCETARE-Violenta-24237.php

Proiect *Violența nu este domestică,* accesat online la data de 23.12.2014 la adresa: http://www.adoromania.ro/proiect-violenta-nu-este-domestica/

Violența e cu noi, accesat online la data de 03.01.2015 la adresa: http://www.derlogea.ro/3-aikido-pentru-toti/3-2-violenta-e-cu-noi

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Anexe - Chestionar

Universitatea Ştefan cel Mare Suceava
Facultatea de Ştiinţe Economice şi Administraţie Publică
Specializarea: Drept
Operator de interviu:

_____

Data: _____

Chestionar: Violenţa fizică şi verbală în şcolile gimnaziale din mediul rural, judeţul Suceava

1. Asociaţi cu un cuvânt sau o expresie termenul de „violenţă".

   .....

   .....

2. Cunoaşteţi următoarele tipuri de violenţă?

Violenţa:	Da	Nu	NS/NR
VERBALĂ			
FIZICĂ			

3. În ce măsură cunoaşteţi semnificaţia celor două tipuri de violenţă?

Violenţa:	Foarte mare măsură	Mare măsură	Mică măsură	Foarte mică măsură	NS/NR
VERBALĂ					
FIZICĂ					

4. Cât de frecvent aţi întâlnit următoarele forme ale violenţei?

Violenţa:	Foarte frecvent	Frecvent	Rar	Foarte rar	NS/NR
VERBALĂ					
FIZICĂ					

5. Care credeţi că sunt cauzele violenţei?
   a. Familia
   b. Şcoala
   c. Prietenii
   d. Alte cauze:
   .....
   .....
   e. NS/NR

6. Consideraţi că lipsa educaţiei poate forma persoane violente?
   a. Da b. Nu c. NS/NR

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

7. Aţi întâlnit în şcoala dumneavoastră evenimente violente?

a. Da b. Nu c. NS/NR

8. V-aţi agresat vreodată colegii?

a. Da b. Nu c. NS/NR

9. Reprezintă următoarele expresii elemente ale violenţei verbale?

Expresii:	Da	Nu	NS/NR
INJURIILE			
JIGNIRILE			
CRITICILE			
ALTELE.....			

10. În ce măsură credeţi că sunt afectate victimele violenţei?

a. Foarte mare măsură
b. Mare măsură
c. Mică măsură
d. Foarte mică măsură
e. NS/NR

11. Cunoaşteţi efectele violenţei?

a. Da b. Nu c. NS/NR

BCU IAŞI - FIRAL UNIVERSITY LIBRARY

12. Cum credeți că agresorii își justifică violența?
a. Au un caracter slab
b. Nu au răbdare
c. Nu sunt înțelegători
d. Alte motive:
.....
.....

13. În ce măsură, la școala în care studiați, au loc cele două forme ale violenței?

Violența:	Foarte des	Deseori	Rareori	Foarte rar	NS/NR
VERBALĂ					
FIZICĂ					

14. Care sunt măsurile care considerați că trebuie luate pentru diminuarea violenței în școli?
a. O securitate mai strânsă
b. Ore de educație dedicate împotriva violenței
c. Altele:
.....
.....
d. NS/NR

BCU IAȘI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

15. Considerați că, odată ce nu a fost oprită din timp, violența va rămâne la nivel comportamental?

a. Da b. Nu c. NS/NR

Date de identificare:
Sexul: a. M b. F
Vârsta:.....
Clasa:.....

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Perspective apreciative asupra articolului:
Violența fizică și verbală, autori: Nicoleta Ștefănică, Axinte Andrei, Gabriela Apachiței, Laura Baltag, Maria Larisa Berențani, Cristina Liliana Bondar

---

Antonio SANDU[20]

Autorii articolului sunt preocupați de problematica violenței fizice și simbolice, focalizându-se asupra dimensiunilor fenomenului de violență asupra elevilor din ciclul gimnazial din mediul rural din Județul Suceava. Realitatea invocată de autori este faptul că România se situează pe locul 2 într-un clasament ce cuprinde 37 de țări referitor la violența școlară.

Conform unui studiu realizat de Organizația Sănătății, peste 70% dintre elevii

---

[20] Prof.Univ.dr. Departamentul de Administrație Publică și Drept, Universitatea „Ștefan cel Mare "Suceava, Facultatea de Științe Economice și Administrație Publică, Specializarea: Drept, Anul I.

români declară că le este teamă de comportamentul agresiv al elevilor. Obiectivul declarat al cercetării l-a constituit măsurarea cunoştinţelor elevilor referitoare la fenomenul de violenţă. Ipotezele menţionate se referă la faptul că lipsa educaţiei timpurii poate genera comportamente violente în adolescenţă şi chiar în perioada adultă. Recurgerea la violenţă poate denota un caracter slab al persoanei, o conduită violentă în copilărie şi adolescenţă necorectată va influenţa comportamentul individului în întreaga viaţă. Aceste ipoteze au fost operaţionalizate în operaţii de lucru. Interpretarea rezultatelor s-a realizat într-o manieră statistică, prezentându-se atât datele brute cât şi ponderea fiecărei categorii de răspuns din totalul răspunsurilor. Datele au fost analizate din perspectiva semnificaţiei, formându-se concluzii asupra confirmării sau infirmării iniţiale de către respondenţi. Formularea unor ipoteze de lucru în cadrul cercetării le-a permis autorilor să operaţionalizeze obiectivele cercetării, ipotezele având rolul de primă operaţionalizare (Ştefănică, Axinte, Apachiţei, Baltag, Berenţani, Bondar,

2015). Construcţia ipotezelor de lucru şi a celor operaţionale a premers operaţiei de identificare a unor indici şi indicatori care au fost ulterior incluşi în chestionar. Formularea unor ipoteze este în general apanajul unor cercetări cu puternic caracter experimental, când formularea acestora ghidează în mod necesar designul experimental. Ancheta prin chestionar poate avea la bază existenţa unor ipoteze care fac însă referire la probabilitatea unei opinii a respondenţilor şi nu la realitatea socială a fenomenului investigat. Existenţa unor ipoteze de lucru permite cel puţin pentru cei care nu sunt familiarizaţi pe deplin cu specificul anchetei prin chestionar, să operaţionalizeze mai uşor obiectivele cercetării constituind o verigă intermediară între acestea şi indicii şi indicatorii formulaţi în cuprinsul chestionarului. Formularea ipotezelor restrânge aria de cercetare făcând-o să fie mai focalizată pe obiectiv şi asigurând faptul că obiectivele formulate sunt efectiv măsurate.

În ciuda micilor desincronizări, inerente etape de învăţare a cercetării sociologice, apreciem că articolul poate fi relevant pentru

înțelegerea violenței școlare din perspectiva elevilor din ciclul gimnazial, putând fi utilă în construcția unei politici publice referitoare la educația pentru toleranță și diminuarea agresivității în școli.

Bibliografie

Ștefănică, N., Axinte, A., Apachiței, G., Baltag, L., Berenţani, M. L., Bondar, C. L. (2015). Violența fizică și verbală. În Sandu, A. (coord.) (2015). *Seminarii de sociologie juridică. Microcercetări.* Iași, România, Editura Lumen.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Repere metodologice în realizarea unei cercetări sociologice

Antonio SANDU

Construcția metodologică a cercetării. Elemente de design al cercetării sociale

Orice[21] cercetare sociologică urmărește un design metodologic ce constă într-o serie de etape metodologice:

- pornind de la construirea ipotezelor și întrebărilor cercetării,
- explicarea și operaționalizarea cadrelor teoretice și coordonate cu acestea, a ipotezelor cercetării,
- stabilirea metodelor, tehnicilor și instrumentele utilizate.

[21] În acest capitol au fost preluate teme tratate anterior în volumul: Sandu A. (2015). *Elemente de sociologie și logică.* București, România: Editura Didactică și Pedagogică. Preluarea a fost realizată în scopul facilitării lecturii prezentului volum de către viitorii studenți, care vor face mai ușor legătura între perspectiva teoretică prezentată în curs și implementarea practică a cercetărilor realizată de studenți în cadrul seminariilor la disciplina Sociologie Juridică.

În realizarea oricărei cercetări sociologice se pleacă de la analiza unor teorii de referinţă în domeniul ce urmează a fi investigat (Sandu, 2012b).

Sintetizând după Mucchielli (2002), Chelcea (2007) şi Traşă (2010), considerăm că într-o investigaţie de tip socio-uman trebuie urmate următoarele etape:

- Determinarea obiectului cercetării;
- Preancheta. Pretestarea instrumentelor de cercetare;
- Stabilirea obiectivelor şi formularea ipotezelor cercetării;
- Stabilirea universului anchetei. Alcătuirea eşantionului;
- Alegerea tehnicilor de cercetare. Definitivarea instrumentelor de cercetare;
- Aplicarea în teren a instrumentelor de cercetare;
- Prelucrarea datelor şi informaţiile obţinute. Analiza rezultatelor obţinute;
- Redactarea raportului de cercetare.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Determinarea obiectului cercetării

Determinarea obiectului cercetării reprezintă o etapă de clarificare teoretică asupra obiectului fenomenului sau situației ce va fi supusă cercetării. În cadrul acestei etape se va realiza documentarea cercetării vizând gradul de cunoaștere a domeniului, așa cum este consemnat în literatura de specialitate. În această etapă se va realiza review-ul de literatură care va conține teoriile semnificative, abordări metodologice particulare, zonele rămase neacoperite de cercetarea deja realizată etc. Tot în această etapă se va lua în discuție cadrul onto-epistemic al cercetării (realistă, naturalistă, constructivistă). Se va stabili întinderea cercetării atât ca spațiu geografic, ca timp, cât și ca teme și subteme.

Vasile Miftode (1995) arată că în organizarea unei anchete este necesară trecerea succesivă prin:

- Stabilirea temei și a problemelor;
- Redactarea metodologiei și construirea instrumentelor de lucru;
- Stabilirea populației și a eșantionului.

Din perspectiva noastră, în această primă etapă de organizare a anchetei se va pune accentul pe operațiile de conceptualizare, pe identificarea ipotezelor de lucru şi pe modul în care ipotezele şi conceptele centrale ale cercetării pot fi operaționalizate în itemi, indici şi indicatori ce vor fi grupați în instrumente de lucru, ce urmează a fi aplicați subiecților cuprinşi în eşantioanele de lucru.

Preancheta. Pretestarea instrumentelor de cercetare

În cadrul preanchetei se va urmări în teren întinderea fenomenului studiat, se vor solicita opinii din partea unor persoane cheie, se vor face observații preliminarii la fața locului, precum şi interviuri nestructurate care vor duce la corecta identificare a obiectivelor cercetării, a metodologiilor şi a direcțiilor în care cercetarea se va desfăşura.

Definirea ipotezelor, şi mai ales a indicilor şi a indicatorilor ce vor fi utilizați în cercetare, necesită o etapă prealabilă în care să fie confruntate ipotezele obținute prin

documentarea teoretică, cu datele factuale, observabile imediat pe teren. Aceasta etapă se aseamănă cu ancheta propriu-zisă prin utilizarea aceloraşi tehnici: interviu, focus-grup, observaţie, chestionar etc., dar la o scară mai redusă decât cercetarea propriu-zisă. În cadrul preanchetei se pretestează instrumentele ce urmează a fi folosite în sensul adecvării acestora la populaţia studiată: sunt destul de clare?; sunt relevante pentru cercetarea în cauză?; trezesc sensibilităţi deosebite în cadrul populaţiei ţintă ce necesită o abordare etică particulară (mai ales în cadrul cercetătorilor privind populaţiile vulnerabile, ce necesită construcţia unui formular de consimţământ informat)? etc. (Miftode, 2011).

Cercetătorul se deplasează efectiv în spaţiul social al viitoarei investigaţii, identificând în profunzime problema ce urmează a fi investigată şi conturând ipotezele, aşa cum acestea rezultă la faţa locului, îmbinându-se ipotezele generate de analiza literaturii de specialitate, cu cele generate în etapa de preanchetă. Specificul investigaţiei sociologice este orientarea către date şi către contextul social

diferit în care cercetarea se manifestă. De exemplu, studiul fenomenului birocratic, poate avea la bază teoria birocrației formulată de Max Weber (1978), dar birocrația românească contemporană poate diferi structural de cea studiată, și ca atare ipotezele de plecare pot fi radical diferite.

Discuțiile cu subiecții în cadrul preanchetei au un caracter non-directiv, fără însă a înțelege prin aceasta unul improvizat și total lipsit de instrumente de cercetare și de o conceptualizare prealabilă.

După elaborarea chestionarului, acesta este aplicat unui eșantion mic de subiecți ce este selectat din populația țintă după aceleași criterii ca și eșantionul care va urma să fie utilizat în cercetarea propriu-zisă. Rolul acestei preanchete este de a vedea dacă chestionarul este adaptat populației țintă, dacă întrebările sunt precis formulate. Analiza rezultatelor pretestării aduce o serie de informații ce vor conduce în final la îmbunătățirea chestionarului:

- Identificarea întrebărilor cu risc crescut de non-răspuns sau de obținerea unor răspunsuri evazive;

- Identificarea posibilelor erori în formularea întrebărilor şi/sau a variantelor de răspuns;
- Posibilitatea stabilirii unor variante (suplimentare) de răspuns la întrebările închise formulate în cadrul preanchetei sub forma întrebărilor deschise;
- Identificarea unor întrebări necesare, iniţial ignorate;
- Validitatea şi fidelitatea instrumentelor de măsurare (Hatos, 2002).

Mai ales în cazul cercetărilor cantitative, după construcţia efectivă a instrumentelor urmează o etapă de mini-pilot (Miftode, 2003) în care pe un grup restrâns sunt aplicate instrumentele în scopul de a se verifica validitatea şi fidelitatea acestora. În urma rezultatelor pretestării sunt definitivate instrumentele.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Stabilirea obiectivelor şi formularea ipotezelor cercetării

Obiectivele unei cercetări vizează cunoaşterea unui fenomen social sau comunicaţional sub o serie de aspecte particulare ale acestuia, de exemplu: cunoaşterea specificului practicii de asistenţă socială în organizaţia X, sau construcţia socială a ideii de bunăstare la membrii comunităţii Y. Ipotezele provin în general din teoria unui anumit domeniu, ca teze cu caracter general, a căror validare practică se caută. În domeniul cercetării calitative este relativ curentă practica exploratorie, care urmăreşte întinderea unui anumit fenomen social, şi contextualizarea acestuia într-un mediu social dat. În această situaţie nu mai vorbim de ipoteze, ci de axe generale ale cercetării. Cercetarea bazată pe ipoteze este mai degrabă specifică abordării cantitative, în timp ce abordarea exploratorie are o natură preponderent calitativă. În practică s-a impus o abordare mixtă (Gârboan, 2006) în care dimensiunea exploratorie, calitativă, generează o serie de ipoteze care sunt validate cantitativ.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Vasile Miftode (2011) atrage atenția asupra necesității corelării dintre obiectivele cercetării și populația ce urmează a fi investigată. Cu alte cuvinte, fenomenul ce se dorește a fi investigat trebuie să fie manifest în cadrul populației studiate. Nu putem cerceta de pildă fenomenul birocrației, luând ca grup țintă populația școlară, întrucât este puțin probabil ca în rândul acesteia să se manifeste birocrația. Fenomenul birocrației ar trebui studiat în rândul funcționarilor publici, unde este cel mai probabil să se manifeste. Obiectivele unei cercetări pot

Stabilirea universului anchetei. Alcătuirea eșantionului

Un anumit fenomen social se manifestă de obicei în forme diferite, în spații sociale diferite. În cadrul acestei etape se stabilește contextul particular al cercetării, sub aspectul spațiului social unde va fi angrenată cercetarea, întinderea acesteia, cadrele particulare ale cercetării etc.

Cercetarea socială nu se poate adresa întregii populații implicate în desfășurarea unui

fenomen social. Cercetarea se va limita la analiza unei părți din populația totală, numită eșantion. Reprezentativitatea eșantionului poate fi de natură statistică, caz în care vorbim de validitatea cercetării, sau de natură teoretică când de exemplu nu se mai obțin răspunsuri semnificativ diferite la întrebări (ca și conținut, nu ca formă), caz în care vorbim de saturarea eșantionului. Se vorbește despre lot, de obicei în cercetări de natură experimentală, mai ales în trialuri clinice, când se compară rezultatele obținute pe un lot experimental căruia i s-a introdus variabila de cercetat, cu rezultatele obținute pe un lot martor, asupra căruia nu acționează variabila în cauză.

Stabilirea eșantionului. Exemplificare

Vasile Miftode (2011) arată că ancheta prin chestionar se realizează cel mai frecvent prin intermediul unui eșantion, și foarte rar prin investigarea întregii populații. Construcția unui eșantion semnifică identificarea în interiorul unei populații de referință a unui grup de indivizi a căror însușiri să fie analoge celor ale întregii populații, și să poată fi reprezentativ pentru aceasta.

Eşantionul constituie o parte a populaţiei studiate a cărei investigare poate duce la concluzii reprezentative pentru întreaga colectivitate de origine, şi care pot fi extrapolate ca fiind opiniile acesteia.

În mod obişnuit sunt practicate două procedee de eşantionare, unul probabilist, bazat pe alegerea prin hazard, şi celălalt prin acordarea de cote.

Eşantionarea aleatorie are la bază ideea de populaţie omogenă şi foloseşte teoria numerelor mari.

Eşanţionarea urmăreşte construcţia unor eşantioane reprezentative pentru întreaga populaţie, şi de aceea extragerea unităţilor de anchetă (a subiecţilor ce vor fi chestionaţi) trebuie să se facă din ansamblul întregii populaţii asupra căreia se doreşte extrapolarea rezultatelor.

Când modelul populaţiei nu este omogen, se utilizează eşantionarea pe cote, apelându-se la un set de variabile cum ar fi sex, vârstă, profesie, grad de şcolarizare etc. Cotele se repartizează astfel încât modelul să reprezinte fiecare caracteristică a populaţiei totale.

BCU "LUCIAN BLAGA" UNIVERSITY LIBRARY

Fiecărei părți a populației totale trebuie să i se asigure, în principiu, șanse egale de a figura în eșantion, și în baza formulei de calcul generată de *Legea numerelor mari*, eșantionul va fi reprezentativ statistic, fiind denumit și eșantion de probabilitate.

Pasul statistic este calculat ca raport dintre talia populației și dimensiunea eșantionului. De exemplu pentru populația totală de 10000 și talia eșantionului de 500, formula este următoarea: Pasul stabilit=10000/500=20.

Se trage la sorț primul individ care va fi chestionat și apoi se aplică pasul stabilit, chestionându-se fiecare al 20-lea din populația totală.

Alegerea tehnicilor de cercetare. Definitivarea instrumentelor de cercetare

Pornind de la metodologia propusă, se are în vedere particularizarea unui set de tehnici cantitative sau calitative, care să poată identifica, descrie sau evalua fenomenele studiate.

Vasile Miftode (2003) arată necesitatea transpunerii temelor de cercetare în indici și

ECUSU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

indicatori capabili de a fi măsurați, constituindu-se astfel instrumente de cercetare (ghiduri de interviu, chestionar, observații etc.). Facem observația că pentru cercetările de natură exploratorie, instrumentele pot cuprinde doar axe tematice, ce vor fi urmărite în timpul observațiilor sau interviurilor, fără a fi necesară particularizarea completă a acestora (Baban, 2010).

Definitivarea instrumentelor de cercetare

În urma pretestării efectuate instrumentele de cercetare sunt definitivate sub forma ghidului de interviu, formulare de chestionar etc. (Miftode, 2003; Chelcea, 2004).

Definitivarea instrumentelor de cercetare vizează transformarea indicilor şi indicatorilor construiți în etapa anterioară, în întrebări ce urmează a fi adresate subiecților investigați. Fiecărei ipoteze sau dimensiuni exploratorii a cercetării îi corespunde cel puțin o întrebare în ghidul de chestionar sau de inteviu etc.

Cele mai uzuale întrebări într-un ghid de chestionar sunt cele închise, care solicită răspuns de tipul *Da* sau *Nu*, sau solicită selecția dintr-o

paletă de răspunsuri precodificate de tipul *Foarte mult, Mult, Puţin, Foarte puţin, Deloc.* De obicei se introduce precodificată situaţia de non-răspuns de tipul *NS/NR* .

Aplicarea în teren a instrumentelor de cercetare

În această etapă se vor aplica efectiv în teren tehnicile de investigare selectate. Etapa vizează colectarea datelor ce vor fi ulterior analizate cantitativ sau calitativ. Aplicarea instrumentelor se va realiza fie de cercetătorii înşişi, fie de operatori instruiţi.

Operatorii de teren trebuie să cunoască cel puţin:

- obiectivele şi ipotezele cercetării;
- procedeul de eşantionare utilizat (cel puţin în linii mari, pentru a fi capabil să aplice exact pasul de eşantionare, şi dacă este cazul să poată să răspundă la eventualele întrebări ale subiecţilor);
- procedeul de administrare a formularelor şi regulile pe care trebuie să le respecte, fiind capabil astfel să ofere informaţiile şi să dea

instrucțiunile necesare respondenților pentru a răspunde corect la chestionar;

- procedeele primare de colectare și de introducere a datelor.

În cadrul instructajului realizat cu operatorii de teren se va face cel puțin un exercițiu practic ce vizează aplicarea unui chestionar unui subiect, luându-se în discuție problemele ce pot apărea în timpul aplicării tehnicilor de investigare. În cazul aplicării unor instrumente ce conțin întrebări deschise, se va explicita operatorilor limita până la care pot oferi subiecților informații cu privire la itemul respectiv, fără a distorsiona prin aceasta răspunsurile subiecților.

În cazul anchetei prin interviu, atunci când interviurile sunt nondirective sau nonstructurate, instructajul trebuie să conțină tehnici de facilitare a răspunsurilor subiecților, și modalități prin care aceștia pot fi încurajați să ofere date cât mai complete la întrebările formulate. Indiferent de forma de administrare a instrumentelor de investigare, operatorii trebuie să cunoască și să aplice efectiv consemnul etic ce vizează obținerea consimțământului informat

din partea participanţilor la investigaţie. Aceasta vizează cel puţin faptul că subiecţii au dreptul să se retragă oricând de la a răspunde la diverse întrebări în totalitate sau în parte, şi că de asemenea rezultatele vor fi prelucrate strict statistic, menţinându-se confidenţialitatea asupra persoanei care a furnizat datele. De obicei aceste informaţii sunt trecute în antetul formularului de chestionar, sau în cercetările mai noi, se ataşează un formular separat de consimţământ informat. În general, în cercetările pe bază de chestionar, mai ales acolo unde nu există riscul ca identitatea respondentului să fie cunoscută de cercetători, considerăm suficient trecerea elementelor de consimţământ informat la începutul formularului de chestionar. În cercetările mai complexe, mai ales cele bazate pe interviu sau focus-grup, atunci când sunt vizate populaţii vulnerabile, sau teme ce pot produce disconfort participanţilor, formularul de consimţământ informat este obligatoriu.

Pentru deplina reuşită a anchetei în general se consideră necesară îndeplinirea unor condiţii referitoare la:

- sinceritatea cu subiecții, expunerea clară a scopului cercetării, încă din etapa obținerii consimțământului informat;
- câștigarea încrederii și colaborării (co-participarea) subiecților;
- minima intervenție și minimul disconfort implicat de cercetare pentru subiect;
- capacitatea de a da explicațiile cerute;
- neinfluențarea subiectului în timul răspunsurilor oferite.

Ca atare este necesară o poziție de neutralitate axiologică (din perspectiva valorilor proprii ale operatorului, care nu trebuie să fie sub nici o formă impuse sau sugerate respondentului) (Miftode, 2011).

Prelucrarea datelor și informațiile obținute. Analiza rezultatelor

Prelucrarea datelor cantitative se face prin mijloace statistice ce vizează frecvența unui anumit răspuns și ponderea sa statistică din totalul răspunsurilor. De exemplu, se evidențiază numărul de selecție a itemului "a" la întrebarea

1, din numărul total de răspunsuri la această întrebare, excluzând sau nu, non-răspunsurile.

Prelucrarea datelor calitative se poate face prin mijloace statistice, analizându-se frecvența apariției unui fenomen, relevanța acestuia, corelațiile dintre indicatorii avuți în vedere etc, dar mai ales pe baza analizei efective de conținut. Este pusă în evidență validarea sau invalidarea ipotezelor, prelucrarea datelor calitative, vizează identificarea semnificațiilor oferite de subiecți unor fenomene, instituții etc. Sunt construite categorii structurale de răspunsuri, modalități particulare de interpretare, corelații între răspunsurile provenite de la diverși subiecți (Denzin, Lincoln, 2000; 2003).

Analiza rezultatelor obținute reprezintă o continuare directă a etapei de prelucrare a datelor și vizează analiza rezultatelor și semnificațiilor concrete ale acestora, validarea modelului teoretic sau construcția unui model teoretic în cazul cercetărilor explorative.

Sunt operate generalizări sau particularizări, analize și sinteze pornind de la datele existente și corelarea acestora cu literatura de specialitate.

Concluziile formulate vor avea în vedere răspunsurile la întrebările de cercetare şi evidenţierea rezultatelor semnificative pentru obiectivele cercetării.

În cadrul analizei rezultatelor se are în vedere corelarea dintre răspunsurile la diverşi itemi şi semnificaţiile posibile pentru diversele corelaţii obţinute. Aceste corelaţii sunt exprimate de obicei de forma: X% dintre respondenţii care au ales răspunsul "a" la întrebarea Y, au răspuns de asemenea "a" la întrebarea Z.

Redactarea raportului de cercetare

Raportul de cercetare presupune prezentarea *in extenso* a rezultatelor şi modalităţilor de obţinere a acestora, discuţii cu privire la validitatea rezultatelor şi concordanţei între obiectivele cercetării şi rezultatele acesteia. Raportul de cercetare poate fi pus la dispoziţia beneficiarilor şi/sau utilizat pentru diseminarea rezultatelor sub forma publicării ca articole în jurnale ştiinţifice, ca monografii, sau sub forma prezentărilor la conferinţe de specialitate.

BCU "LUCIAN BLAGA" CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Concluziile unui raport de cercetare trebuie să fie scurte şi complete, iar exprimarea trebuie să fie clară, precisă şi concisă. Ideile şi concluziile trebuie să fie argumentate făcându-se trimitere atât la literatura de specialitate care conţine rezultate ale unor cercetări în acelaşi domeniu, cât mai ales la datele propriei cercetări.

Exprimarea poate fi de forma: Din faptul că am obţinut o corelaţie pozitivă a rezultatelor la întrebările X şi Y concluzionăm că... .

Rezultatele trebuie să se refere direct la ipotezele de cercetare şi la axele tematice ale cercetării în sine. La fiecare dintre obiectivele şi ipotezele cercetării trebuie să se regăsească un răspuns în concluzii. Cititorul raportului de cercetare trebuie să poată înţelege parcursul logic de la ipoteză la concluzii, dacă acestea au fost validate sau infirmate şi modalitatea în care au fost interpretate datele.

BCU IAŞI - CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

EDITURA LUMEN

Str. Ţepeş Vodă, nr.2, Iaşi

www.edituralumen.ro

www.librariavirtuala.ro

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Printed in EU

La prima vedere pare o întreprindere riscantă, aceea de a face publice lucrările realizate de studenți –inclusiv de la nivelul de licență- tocmai datorită lipsei de experiență a acestora în elaborarea materialelor științifice, seria de volume propuse de Domnul profesor universitar doctor Antonio Sandu, din care alături de volumul de față fac parte volumele Seminarii apreciative și Seminarii de sociologie și etică, apărute la Editura Lumen în Iași, dovedește că o asemenea inițiativă poate fi utilă în implementarea învățării prin cercetare în cadrul activității de seminar, inclusiv pentru ciclul de licență. Volumul *Seminarii de sociologie. Microcercetări*, coordonat de Domnul profesor, reprezintă materializarea ineditei abordări a metodelor de seminarizare bazate pe învățarea prin cercetare la disciplinele pe care le susține în cadrul Facultății de Științe Economice și Administrație Publică: elaborarea de către studenți a unor microcercetări în domeniul studiat, urmată de publicarea acestora, în scopul de a constitui modele practice pentru generațiile viitoare de studenți care vor parcurge respectiva disciplină. Clasicul caiet de seminar este înlocuit de un volum care reunește rezultatele colegilor în promoțiile anterioare, alături de substanțiale comentarii ale profesorului îndrumător.

Prof. Univ. Dr. Ing. **Valentin POPA**
Rector al Universității Ștefan cel Mare din Suceava

ISBN 973-166-405-X
9 789731 664057

LUMEN
în elita editurilor românești